

TEGEVUSARUANNE 2023

JA

TEGEVUSKAVA 2024

Hea lugeja,

2023. aasta oli üle mitme aasta taaskord natuke kriisivabam. Me saime keskenduda loomisele, arenemisele, uuendamisele ja mitte ainult pidevale päästmisele, kaitsmisele, tõrjumisele.

Keskusel oli juubeliaasta. Tähistasime 90 aasta möödumist keskuse eelkäija Tallinna Noorteraamatukogu loomisest ja möödus 15 aastat Pika tänava majja kolimisest. Meil on suur rõõm, et see maja on omaks võetud ja siia tahetakse tulla. Seda kinnitab eelmise aasta külastuste number, mis on üle 46 000. Juubelimärgina jääb seda aastat tähistama luulekogumik „Laps ei karda luulet“. Suur tänu kõikidele autoritele, kes raamatu loomises kaasa löid.

2023. aasta kujunes suuresti illustratsioonile pühendumise aastaks. Kolmandat korda kuulutasime välja Edgar Valteri nimelise illustratsioonipremia laureaadi, kelleks sai Piret Raud. Koos Narva Kunstiresidentuuriga NART kutsusime ellu illustraatori ja lastekirjaniku stipendiumi. Sügisel resideeruvad Narvas juba esimesed autorid ja jääme põnevusega ootama, kuidas saadud inspiratsioon nende loomingus edaspidi avaldub. Toimus järjekordne Põlvepikuraamatu konkurss, mille tulemused tõid üllatavalt palju uusi autorite koostööandemeid ja põnevaid käsikirja ideid, mida lähiaastatel raamatuks vormida. Keskuses toimus terve rida väga häid illustratsiooninäitusi nii Eesti kui ka välisriikide illustraatoritelt, mis pärast keskuses eksponeerimist lähevad rändama mööda Eestit.

2023. aasta tippsündmuseks kujunes aga novembris Eesti Arhitektuurimuuseumile kuuluvas Rotermanni soolalaos toimunud suurejooneline Tallinna 7. illustratsioonitriennaal „Pildi jõud“. Esimene triennaal toimus 20 aastat tagasi ja siis polnud veel aimugi, milliseks kujuneb selle saatus. Täna võime uhkusega tõdeda, et tegemist on Põhja-Euroopa suurima illustratsioonisündmusega, kus seekord osales 82 kunstnikku 26 riigist. Triennaali saatis suur publikumenu – vaid kuu aega avatud näitust külastas 3680 inimest. Aitäh kõigile tegijatele ja toetajatele!

Nagu oleme välja hõiganud, siis triennaalist sai sissejuhatus Eesti peakülaliseks olemisele 2025. aasta Bologna rahvusvahelisel raamatumessil. Meil oli au triennaali ajal võõrustada Tallinnas messi direktressi Elena Pasolit ja tutvustada talle omi plaane. Need said heaks kiidu ning 29. novembril tegime Eesti rolli avalikuks. Kes Bologna messil käinud, see teab, et tegemist on lastekirjanduse valdkonna tippsündmusega ja peakülaliseks olemine seega suur vastutus ja väljakutse. Oleme rõõmsad ja loomulikult ka elevil, et pääsime maailmalavale, kus tutvustada oma uuemaid lasteraamatuid ja nende autoreid. Meil on, mida maailmale näidata ja pakkuda.

Eesti lastekirjanduse tervis on jätkuvalt hea ja ka lõppenud aastal ilmus rohkelt kvaliteetset laste- ja noortekirjandust. Seda kinnitab kohe-kohe algav Nukitsa konkurss, sest kahe aasta jooksul ilmunud raamatutest oli üsna keeruline välja sõeluda 100 konkursil osalevat raamatut.

Keskuse südameasi on viia need raamatud lasteni üle Eesti ning äratada neis lugemishuvi. Meie parimad partnerid selles töös on rahvaraamatukogud. Viis aastat tagasi käivitunud laste lugemisprogramm „Lugemisisu“ on saanud hoogu juurde ning sellega on tänaseks liitunud üle 200 raamatukogu. Programmi kuues hooaeg läks sügisel käima. Eelmisel hooajal osales programmis pea 9000 last üle Eesti ning usun, et oma panus on sellel ka fakti, et rahvaraamatukogude lasteteeninduse numbrid on tõusuteel.

Laste raamatu- ja lugemishuvi tekkimisele aitavad kindlasti kaasa paljud üritused ja kirjandusfestivalid üle Eesti. Tore, et sündmusi on juurde tulnud. Kui kirjandusfestivaliga HeadRead ja Kadrioru Kirjandustänavaga on meil juba pikad koostöösuhted, siis nüüd on lisandunud ka ühised tegemised Hiiumaa ja Pärnu kirjandusfestivaliga.

Mis muret teeb. Kindlasti mitte kirjanduse valik vaid pigem see, kas lapsed-noored ka raamatuid kätte saavad. Raamatute hinnad on hüppeliselt kasvanud ja raamatukogude ostujõud endiselt madal. Nii jätkates on oht, et kirjandus muutub eksklusiivseks ning lugemishuvi raugneb. Värsked PISA testi tulemused kinnitavad täna veel, et meie lapsed loevad.

2023. aasta märksõnadeks olid meile ka haridus ja koostöö õpetajatega. Sündisid mitmed uued haridusprogrammid ning tutvusime LAK-õppemetoodikaga, mis võimaldab senisest enam kõnetada muukeelseid lapsi ja toetada neid eesti keele õppes. Keskuse teematundide külastatavus kasvas hüppeliselt ning saadud tagasiside on väga kõrge.

Suur tänu kõikidele, kes on meie kaasteelisteks lastekirjanduse elu loomisel ja korraldamisel.

Triin Soone,
keskuse direktor

SÜNDMUSED 2023

- 5.01 - Aasta Rosina auhinna pälvisid Kadri Kiho ja Stella Salumaa raamatuga „Endel ja Kati“
- 10.01 - algupärase noorteromaani võistluse võitis Kristi Piiper käsikirjaga „Esimene kord“
- 12.01 - ilmus uus vastsündinute kinkeraamat „Pisike puu: lapsepõlve lood ja laulud“
- 16.–30.01 - Eesti raamatukunstnike näitus „Salaelud“ Bukarestis Rumeenias
- 30.01 - Eesti kirjanduse päeva tähistati ülemaailmselt Andrus Kivirähki raamatu „Sirli, Siim ja saladused“ lugemisega
- 30.01 - Eesti raamatukunstnike Katrin Ehrlichi, Kadri Ilvese, Tuulike Kivestu-Rotella, Kadi Kurema, Anne Linnamägi, Regina Lukk-Toompere, Viive Noore, Kertu Sillaste ja Catherine Zaripi näitus „Värsked raamatupildid“ ning Ulla Saare isikunäituse „Töttermann ja teised“ avamine ELKs
- 4.02 - Kairi Look esines Amsterdavis mitmekeelse ettelugemise üritusel Nationale Voorleesdagen
- 5.02 - Ilon Wiklandi nimelise noore kunstniku preemia pälvis Kirke Kirt Pärnu Sütevaka Humanitaargümnaasiumist
- 10.02 - „25 kauneima Eesti raamatu“ ja „5 kauneima Eesti lasteraamatu“ väljakuulutamise, ELKi eripreemia 2022 pälvis Regina Lukk-Toompere illustratsioonidega Ellen Niidu raamatule „Rongisõit“
- 28.02 - illustraator Kadi Kurema juubelinäituse #VANA avamine ELKs
- 1.03 - lastekirjanduse aastakoosolek ELKs, kuulutati välja „Head lasteraamatud 2022“ ja „Head noorteraamatud 2022“
- 6.–9.03 - Pamela Sameli illustratsioonid esindasid Eestit Bologna lasteraamatumessil
- 14.03 - Kadri Kiho ja Stella Salumaa pälvisid Eesti Kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali aastaauhinna raamatuga „Endel ja Kati“
- 28.03 - rahvusvahelise näituse „Kas Läänemeri jääb meiega?“ avamine ELKs
- 1.04 - üleriigilise 3.-4. klasside õpilaste kirjandusmängu võitis Võrumaa võistkond
- 2.04 - rahvusvaheline lasteraamatupäev, Ilmar Tomusk pälvis Tallinna Keskraamatukogu Järje Hoidja auhinna raamatuga „Kullakallis kass“
- 12.04 - algupärase lastekirjanduse päev „Peegeldav ja peegelduv laste- ja noortekirjandus“ Tartu Linnaraamatukogus
- 14.04 - noortekirjanduse päev Tallinna Keskraamatukogus, Margus Karu noortekirjanduse auhinna sai Koidu V. G. Ferreira raamatuga „Kui armastus külmutab südame“
- 16.04 – avati rahvusvaheline illustratsiooninäitus „Libarebane. Rebase võlu“ Läänemere Kultuurikeskuses Gdańskis Poolas
- 24.04 - Tartu lastekirjanduse auhinna pälvis Ilmar Tomusk raamatuga „Julius, mida sina suvel tegid?“
- 2.05 - Läti „Laste, noorte ja lapsevanemate žürii“ tunnustuse pälvisid Aino Perviku „Kunksmoor“, Triinu Laane ja Marja-Liisa Platsi „Luukere Juhani juhtumised“ ning Reeli Reinausi ja Marja-Liisa Platsi „Kuidas mu isa endale uue naise sai“
- 3.–14.05 - Viive Noor osales rahvusvahelisel lasteraamatuillustratsioonide näitusel Sharjah's Araabia Ühendemiraatides
- 5.05 - muinasjutukonverents „Lood lükkavad liikuma“ Haapsalus
- 10.05 - lasteraamatukoguhoidjate õpipäev ELKs, Muhvi auhinna pälvisid Krista Kumberg ja Tiina Liinak
- 11.05 – avati Eesti raamatukunstnike näitus „Salaelud“ Constantas Rumeenias
- 14.–17.05 – lastekirjanik Liis Sein esines Sloveenia koolides ja lasteaedades
- 16.05 - K. E. Söödi nimelise lasteluuleauhinna võitsid Anti Saar ja Vivianna Maria Stanislavska raamatuga „Õudne lugu“
- 19.–31.05 - Eesti lastekirjanduse päevad Odessa raamatukogudes Ukrainas
- 23.05 - Merle Tanilsoo pälvis tiitli „Aasta lasteraamatukoguhoidja 2022“
- 23.05 - Ukraina illustraatori Oksana Drachkovska illustratsiooninäituse avamine ELKs
- 24.-27.05 - HeadRead kirjandusfestivali lasteprogramm ELKs
- 3.06 - 31. Sten Roosi muinasjutuvõistluse võitis Carl Eelmaa Tartu Herbert Masingu Koolist
- 6.06 - Hispaania koomiksikunstniku Paco Roca isikunäituse avamine ELKs

6.–8.06 – toimus rahvusvaheline lasteraamatute kirjastajate seminar, kus osales 9 kirjastajat Hispaaniast, Hollandist, Sloveeniast, Leedust Poolast, Soomest ja Eestist

9.–10.06 - ELK lasteprogramm Hiiumaa kirjandusfestivalil, kirjanike kevadtuuril esinesid Leelo Tungal, Andrus Kivirähk, Kairi Look ja Ulla Saar

11.06 - ELK lasteprogramm Tallinna linnaruumifestivalil

15.06 - Triinu Laan esitles Prahast tšehhi keeles ilmunud raamatut „Luukere Juhani juhtumised“

16.06 - Hasso Krulli raamatu „Laps ja kuu“ esitlus ELKs

22.–25.06 - Pamela Samel osales näitusel Ukraina rahvusvahelisel raamatufestivalil „Book Arsenal“

23.–25.06 - Viive Noor osales lastekirjanduse festivali näitusel Roveredo in Pianos Itaalias

14.07 - Poolas Płocki kunstigaleriis avati rahvusvaheline illustratsiooninäitus „The Power of Pictures“, kus osales 18 Eesti illustraatorit

19.08 - ELK lasteprogramm Pärnu kirjandusfestivalil

25.08 - Ülle Meistri pärijaid kinkisid keskusele kunstniku illustratsioonikogu

5.09 - Narva lastekirjanduse residentuuri stipendiumi said Veronika Kivisilla ja Leedu illustraator Greta Alice Liekytė

8.09 - Poola illustraatori Joanna Concejo isikunäitus ELKs

9.09 - lastelugude laat Kirjandustänaval festivalil Kadriorus

14. –17.09 - Kairi Look ja Ulla Saar tutvustasid Poolas Gdański raamatumessil raamatu „Piia Präänik kolib sisse“ poolakeelset tõlget

21.09 - Edgar Valteri nimelise illustratsioonipremia pälvis Piret Raud, nominendid olid Ulla Saar, Kertu Sillaste, Marja-Liisa Plats ja Catherine Zarip

19. –20.09 – 20. üleriigiline lasteraamatukoguhoidjate päev Kuressaares

26.09 - Kairi Look, Reda Tomingas ja Tiina Laanem ELK sügistuulil Raplamaal

1.10 - Kätlin Kaldmaa tutvustas Šveitsis Eesti Seltis saksa keelde tõlgitud lasteraamatut „Lydia“

2.10 - algas „Lugemisisu“ programmi 6. hooaeg, osaleb 211 raamatukogu

2.10 - Kertu Sillaste isikunäituse „Kokku pandud pildid“ avamine ELKs

6.–8.10 - Reeli Reinaus Lätis Sigulda kirjandusfestivalil

9.–10.10 - Soome Lastekirjanduse Instituudi projekt „Sõnasillad“ Tartus

14.10 - laste ja noorte kirjandusfestivali LUUP avamine perepäevaga Viljandis

16.10 - Anti Saare raamatu „Kuidas istuda, kuidas astuda“ esitlus ELKs

18.–22.10 - Eesti lastekirjandus Frankfurdi raamatumessil. Kataloogis „The White Ravens“ esindavad Eestit Liis Seina ja Ulla Saare „Mona isepäine isa“ ning Kadri Kiho ja Stella Salumaa „Endel ja Kati“

19.10 - uute miniraamatute („Tiny Books“) esitlus, raamatute autorid on Edouard Signolet ja Cécile Pruvot (Prantsusmaa), Ayşe Bosse ja Julia Dürr (Saksamaa), Simona Jurčiukonytė ja Jurga Vilė (Leedu) ning Kairi Look, Anti Saar, Anne Pikkov ja Reda Tomingas (Eesti)

20.10 - ettelugemise päeva tähistati Eno Raua lugude lugemise ja illustreerimisega, sündmusest toimus otseülekanne veebis ja ERRi kultuuriportaalil

21.10 - üle-eestilise 4. klassi õpilaste ettelugemisvõistluse võitis Emma Calero Haapsalu põhikoolist

23.10 - seminar „Laps kirjanduses 11. Raamatukogu toob kokku“ ELKs

3.11-3.12 - Tallinna VII illustratsioonitriennaal „Pildi jõud“ Eesti Arhitektuurimuuseumis. Osales 82 illustraatorit 26 riigist, Mehhiko kunstniku Amanda Mijangose (TIT 2020 Grand Prix) isikunäitus ELKs

11.11 - ELK 90. sünnipäeva tähistamine perepäevaga

16.11 - loomekonkursi „Põlvepikuraamat“ võitjate väljakuulutamise

21.11 - Paabeli Tornis auhinna võitjate väljakuulutamise

27.11 – ilmus ajakirja „Nukits“ 29. number

28.11 – õpilaste esseekonkursi „Head mõtted on pool tervist“ võitjate autasustamine

ORGANISATSIIONI JUHTIMINE. RESSURSID

2023. aastal valmis keskuse uus arengukava, mis kirjeldab lähiaastate (2023-2026) olulisemad sihid ja tegevused. Strateegilisi eesmärke, mõõdikuid, tegevusi ja eelarvet käsitletakse kolme teenusvaldkonna lõikes: lastekirjanduse arendamine, populariseerimine ning rahvusvahelistumine. Aastateks 2018-2022 loodud arengukava sai suures osas täidetud. Saavutamata jäid need eesmärgid, mida mõjutasid ootamatud kriisid (koroonapandeemia, Ukraina sõda). Samas töid kriisid uusi väljakutseid ja võimalusi. Eelarve nappus on takistanud uute ametikohtade loomist ning seetõttu on näiteks raamatuillustratsiooni uurimisega seotud tegevused olnud minimaalsed.

Lõpule jõudis keskuse põhimääruse uuendamine, milles täpsustati keskuse põhiülesandeid ja struktuuri ning direktori tööleping muutus tähtajaliseks. Eesti Lastekirjanduse Keskuse uus põhimäärus jõustus 8. juulil 2023. aastal.

Nõukoda

2023. aasta kevadel asus tööle uus nõukoda koosseisus: Kaidi Urmet (Eesti Kirjastuste Liit), Jaanus Vaiksoo (Eesti Kirjanike Liit), Külli Arand (Eesti Klassiõpetajate Liit), Jaanus Kõuts (Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu lasteteeninduse toimkond), Anne Pikkov (Eesti Kujundusgraafikute Liit). Nõukoda kogunes 19. juunil, päevakorras oli keskuse uue arengukavaga ning lähiaastate suuremate plaanide ja väljakutsetega tutvumine nagu Tallinna illustratsioonitriennaali korraldamine, Bologna 2025. aasta rahvusvahelisel raamatumessil peakülaliseks olemine ning koostöö raamatukogude, haridusasutuste ja kooliraamatukogudega.

Personal

2023. aastal töötas keskuses 19 inimest, sama palju oli ka ametikohti. Avalik konkurss toimus uuele programmi kuraatori ametikohale.

Töötajad osalesid vastavalt võimalustele erialastel koolitustel. Keskuse direktor ja arendusjuht läbisid kultuuriministeriumi poolt loodud juhtide aastase arenguprogrammi Kultuuriliider. Programmiliste tegevustega seotud töötajad omandasid teadmisi LAK-õppemetoodika ja keelekümluse vallas.

Eelarve

Keskuse 2023. aasta eelarve tulud olid planeeritud 946 360 eurot, millest 908 360 oli toetus kultuuriministeriumilt ning omatulu planeeriti 38 000 eurot. Personalikulu oli 505 720 eurot. Riigi Kinnisvarale haldusteenuse eest tasumiseks eraldati koos käibemaksuga 280 816 eurot.

2023. aastal laiendati tasuliste teenuste ja haridusprogrammide valikut ning korrigeeriti hindu, mis tõi kaasa käibe suurenemise. Planeeritud 38 000 euro asemel teeniti 68 722 eurot.

2023. aastal oli kogude täiendamiseks eelarves 23 000 eurot. See võimaldas teavikuid komplekteerida nii sisult kui ka eksemplaarsuselt rahuldaval tasemel kuigi viimases kvartalis osteti raamatuid ühe eksemplari kaupa, sest raamatute kõrged hinnad ei võimaldanud enam. Raamatute hankimisel on keskuse peamine koostööpartner Rahva Raamat, kes pakub trükiseid soodsaima hinnaga. Vajalikke raamatuid leiti ka Rahvusraamatukogu hoiuraamatukogust. Võõrkeelset kirjandust hangiti vähesel määral raamatupoodidest Apollo ja Krisostomus.

Sihtotstarbelisi tulusid laekus 26 336 eurot järgnevalt:

Eesti Kultuurkapitalilt kokku 9676 eurot järgmistele projektidele:

- Lastekirjanike tuuri „Tuleme külla!“ esinemistasudeks 1750 eurot;
- Tallinna 7. illustratsioonitriennaali kataloogi trükiks 2500 eurot
- Luulekogumiku „Laps ei karda luulet“ autoritasudeks 2826 eurot;
- Ajakirja Nukits honorarideks 2600 eurot.

Haridusministeeriumilt Sten Roosi muinasjutuvõistluse korraldamiseks 2000 eurot.

Goethe Instituudilt projektile „Tiny Books“ 4660 eurot.

Tallinna linnalt illustratsioonitriennaali korraldamiseks 10 000 eurot.

Keskuse 2024. aasta eelarve on kinnitatud koos käibemaksu kuludega summas 1 0415 24 eurot, millest riigitoetus on 997 524 eurot ning omatulu on planeeritud teenida 44 000 eurot. Omatulu planeerimisel on aluseks tasuliste püsitenuste prognoos. Vahendid Riigi Kinnisvara ASile on 214 079 eurot (ilma km-ta), teavikute hankimiseks põhivarana on kavandatud 23 000 eurot.

Kogud

2023. aastal toimus **kogude inventuur**, mille käigus vaadati üle kõik kogud eksemplaride kaupa. Mittevajalikud, katkised või sisult vananenud raamatud kanti maha. Inventuur toimus kogude kaupa lugejateenindust katkestamata. Kokku inventeeriti 63 582 teavikut maksumusega 359 347 eurot. Neist oli kohal 63 501 eksemplari (99,87%) väärtusega 359 142 eurot. Kadunud oli 81 eksemplari (0,13 %) maksumusega 205 eurot. Kadunud eksemplarid kanti maha. Illustratsioonikogus inventeeriti 4134 illustratsiooni maksumusega 158 472 eurot. Selles kadu ei olnud.

Seisuga 31.12.2023 on arvel 68 207 arvestusüksust väärtusega 529 901 eurot, millest 63 318 on raamatud. Aasta jooksul võeti arvele 2307 arvestusüksust sh 2243 raamatut. Kogudesse lisandus 1226 nimetust. 2023. aastal telliti 8 ajalehte ja 23 ajakirja, sh 4 lastekirjanduse ja -loovuse alast võõrkeelset ajakirja. Lasteajakirju oli 5 nimetust.

Keskuse kogud jagunevad laenutuskoguks, kinniskoguks ja illustratsioonikoguks. Arvuliselt jagunevad 68 207 teavikut kogude vahel alljärgnevalt:

- Laenutuskogu 30 438
- Kinniskogu 33 635
- Illustratsioonikogu 4134

Kogudest kustutati 2968 arvestusüksust. Lagunenud ja aegunud trükised saadeti jäätmekäitlusesse. Korralikke, kuid keskusele mittevajalikke teoseid, anti kooliraamatukogudele ja lasteaedadele ning pakuti külastajatele raamatute vahetuslaadal SULLE-MULLE.

Seisuga 31.12.2023 on **illustratsioonikogus** 4134 originaalillustratsiooni. Kõik tööd on kirjeldatud e-kataloogis RIKS. 2023. aastal lõpetati põhivarana arvel olnud tööde üleviimine kataloogi RIKS. Aruandeaastal illustratsioonikogust originaale ei laenutatud. Teoseid eksponeeriti keskuse illustratsiooninäitustel. Kogusse soetati Kertu Sillaste 3 originaalpilti. Kunstnik Ülle Meistri pärijad andsid keskusele üle 1248 originaalillustratsiooni, millest moodustati autori personaalkogu. Maara Vint annetas keskusele 21 originaalpilti.

Keskuse kogud on kirjeldatud **e-kataloogis RIKSWEB**. Kataloogi külastati aasta jooksul 43 694 korda (2022 - 54 646), otsingud tehti 12 363 (2022 - 11 877). RIKSWEBi külastused on jätkuvalt languses. Põhjuseks on kataloogi ebamugav ja keeruline kasutajaliides. Raamatukogu külastajad eelistavad otsesuhtlust ning hindavad kõrgelt raamatukoguhoidjate soovitusi. Paljud lapsevanemad tulevad lastega keskusesse, et raamatuid valida ning tekitada lastes raamatukogu kasutamise harjumus.

Jätkus hoidlate temperatuuri ja suhtelise õhuniiskuse seire. Temperatuur püsis väikeste kõikumistega normi (18+/-2) piires. Kahjuks on jätkuvalt probleemid niiskusrežiimi (45+/-5) hoidmisega. Niiskuse kõikumised on hoidlati erinevad ja sõltuvad hoidla asukohast ning välisest ilmastikust. Õhuniiskus oli normist kõrgem oktoobris, mil see tõusis kuni 65%ni. Õhuniiskuse protsent oli sel ajal õues 81-94%. Talvel on probleemiks liigne kuivus (langedes kohati 11%ni). Suvist liigniiskust vähendati põrandaküttega ning talvist liigkuivust põrandate märgpuhastusega.

Hoidlate keskmine temperatuur ja õhuniiskus 2023. aastal:

Hoidla nr	1	3	4	12	13
Temperatuur	21	21	22	18	18
Niiskuse %	38	29	37	45	31

Raamatuid 2023. aastal ei ennistatud. Inventuuri käigus sorteeriti kogudest välja 124 restaureerimist vajavat teost.

Hoone haldamine

Keskuse vara haldamise ja hooldustööde eest vastutab Riigi Kinnisvara AS (RKAS). Regulaarselt hooldati tehnosüsteeme ning likvideeriti torked, kiirelt ja kvaliteetselt teostati majas väiksemaid parandustöid. Suuremaid remonttöid ei teostatud ning suvist kollektiivpuhkust ei rakendatud.

IKT arendused

Kõik IKTga seotud haldusteenused ja arendused on koostööpartnerite hallata:

- Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus (RIT) - infoturbe ja arvutitöökohtade haldusteenus, leping on sõlmitud tsentraalselt läbi kultuuriministeeriumi;
- Greip IT OÜ - serverite haldusteenus (2023. aastal lisandus kassasüsteemi BUUM serveri haldus), ekspositsioonide tehnika haldus;
- Deltmar OÜ - raamatukogu info- ja kataloogisüsteemi RIKS haldusteenus;
- Telia Eesti AS - interneti ja sideteenused;
- ID Süsteemide AS - kassasüsteemi Buum haldusteenus;
- 1kDigital OÜ - kodulehe ja ELLSA andmebaasi haldusteenus;
- Webware OÜ - dokumendihaldussüsteemi Webdesktop haldusteenus.

Turundus ja kommunikatsioon

2023. aastal toimus järjepidev info uuendamine erinevates kommunikatsioonikanalites. Samuti tehti arendustöid, et lastekirjanduse alane teave oleks huvilistele paremini kättesaadav. Keskuse kodulehte külastati 100 923 korral (2022 - 92 165). Kodulehele loodi Lugemisisu programmi leht koos alamlehtedega, et parendada programmiga seotud materjalide kättesaadavust. Huvi lastekirjanduse alase info vastu on jätkuvalt tõusutrendis.

Lisaks koduleheküljele teavitati avalikkust keskuse tegevustest ja teenustest läbi mitmete teiste kommunikatsiooni- ja turunduskanalite (uudiskiri, sotsiaalmeedia postitused, tasuline reklaam, ajakirjandus, reklaamtrükitised, veebiportaalid, listid). Sotsiaalmeediast on saanud üks olulisemaid infokanaleid ning selle kasutajate arv on pidevas kasvus. Aasta lõpuks oli keskuse Facebooki lehel 8106 jälgijat (2022 - 7015), Instagrami jälgijate arv on 1411 (2022 - 1245). Uudiskirja ilmus 10 numbrit. Uudiskirja tellijaid oli aasta lõpuks 1270.

2023. aastal toimusid mitmed sündmuste otseülekanded Facebooki: lastekirjanduse aastakoosolek, lasteraamatukoguhoidjate õpipäev, seminar „Laps kirjanduses“, programmi Lugemisu koolitused. Laste- ja noortekirjanduse festivali LUUP ajal tehti ettelugemise päevast otseülekanne, kus 15 näitlejat lugesid ette Eno Raua lugusid ning illustraatorid illustreerisid samal ajal kuuldut. Otseülekande vaatajate arv oli pea 30 000.

Keskuses toimuvaid sündmusi ja näitusi kajastasid jooksvalt kõik suuremad uudisportaalid sh ERRi kultuuriportaal, Postimehe raamatuportaal, Delfi, Sirp, tuues nii vajalikku tähelepanu lastekirjanduse valdkonnale. Valdkonnateemalisi artikleid avaldati ning keskuses toimunud näitusi kajastati nii kohalikes kui ka üleriigilistes ajalehtedes, televisioonis ja raadios. Suurimaks sündmuseks 2023. aastal oli Tallinna 7. illustratsioonitriennaal (TIT), millele tehti suuremahulist turundust ja kommunikatsiooni eesti ja inglise keeles.

Jätkus väga hea koostöö mitmete meediapartneritega. ERRi lasteekraani noortesaates Nova jagasid keskuse loovkirjutamise huviringi noored regulaarselt raamatusoovitusi ning ERRi kultuuriportaal avaldas lastekirjanduse uurija Jaanika Palmi lugemispäevikut ja tegi keskuse sündmustest otseülekandeid. Ajakirjas Hea Laps alustas Raamatudoktori rubriik, et anda lugejatele raamatusoovitusi ning vastata nende kirjandust puudutavatele küsimustele. Samuti jätkus tihe koostöö Postimehe raamatuportaaliga, kus ilmusid keskuse poolt koostatud raamatuarvustused ja lugemissoovitused. Uue kanalina algas koostöö Kuku Raadioga, kus saates Pärastlõuna alustati uuema lastekirjanduse tutvustamist.

2024. AASTAL ON KAVAS:

- värskendada keskuse arengukava aastateks 2024-2027 ja teisi keskuse tegevust reguleerivaid dokumente;
- täiendada klientide tagasisidestamise süsteemi;
- koolitada töötajaid jooksvalt vastavalt koolitusplaanile;
- viia läbi töötajate regulaarne tervisekontroll;
- tagada keskuse hoone järjepidev hooldus ja korrashoid koostöös Riigi Kinnisvara ASiga;
- alustada keskuse ekspositsioonide uuendamist ning planeerida sellega seotud suuremahulised remonttööd;
- tagada IKT teenuste sujuv haldus ja järjepidev hooldus koostöös partneritega;
- ühtlustada juurdepääsu sisekommunikatsiooni vahenditele ning koolitada töötajaid nende kasutamisel
- alustada Eesti peakülalise rolli kommukeerimisega Bologna rahvusvahelisel lasteraamatumusil 2025. aastal.

TEENUSVALDKOND: LASTEKIRJANDUSE ARENDAMINE

Keskuse roll on aidata kaasa eesti laste- ja noortekirjanduse igakülgsel arengule ning seista hea selle eest, et valdkond oleks väärtustatud ja hinnatud. Selleks korraldame loomekonkursside täiskasvanutele ja noortele. Tunnustame ja tutvustame andekaid kirjanikke ja illustraatoreid, et loodaks rohkem heal tasemel originaalseid teoseid. Nõustame kirjastusi, et nende väljaantavad raamatud oleksid kvaliteetsed nii sisult kui ka vormilt. Jätkuvalt on fookuses lastekirjanduse alase teabe parem ja laiem kättesaadavus kõikidele sihtrühmadele.

ELLSA andmebaas

2023. aastal jätkus Eesti lastekirjanduse autorite andmebaasi ELLSA (www.ellsa.ee) täiendamine. Lisandusid uued autorite profiilid: Ernst Enno, Tiiu Kitsik, J. Oro, Marta Sillaots, Urmas Nemvalts, Pamela Samel. Valmimise järgus on Vive Tolli ja Siima Škopi profiilid. Koostöös arendajaga 1kDigital tehti andmebaasis väiksemaid arendusi ja täiendusi. ELLSA andmebaasi külastati aasta jooksul 2592 korda (2022 - 1502). Valdavalt jõuti lehele läbi otsingumootori (1877 külastajat). Andmebaasi külastajate arv on kasvanud kuna maakondade erialapäevadel tutvustati teenust raamatukoguhoidjatele ja õpetajatele.

Lastekirjanduse uurimine

Keskus koostas jätkuvalt oma tiiva alla **lastekirjanduse uurimisega** tegelevaid inimesi. Koostöös toimus seminar „Laps kirjanduses 11“, lastekirjanduse aastakoosolek ning avaldati artikleid ja arvustusi erinevates väljaannetes.

Koosseisus puudub jätkuvalt illustratsiooni uurija ametikoht ning seetõttu jätkati lepingulist koostööd Eesti Kunstiakadeemia kunstiteaduse ja visuaalkultuuri uuringute magistrandi Anneliis Lepaga, kelle uurimistöe fookuses on lasteraamatud ja illustratsioon. Tema sulest ilmusid mitmed artiklid ning valmisid illustraatorite profiilid ELLSA andmebaasi.

Nii trüki- kui ka digimeedias avaldati erialaseid artikleid ja lasteraamatute arvustusi (vt LISA 2. Publikatsioonid).

Õpi- ja teabepäevad, ettekanded ja esinemised

Lastekirjanduse aastakoosolekul (1.03) anti ülevaade möödunud aastal ilmunud laste- ja noorteraamatutest. Kõneldi nii algupäranditest kui tõlgitud teostest ja analüüsiti lasteraamatuillustratsiooni. Samuti selgusid Eesti Lastekaitse Liidu eestvedamisel lastekirjanduse asjatundjate poolt välja valitud head laste- ja noorteraamatud 2022. Ettekannetega esinesid: Jaanika Palm „Kui on õigus, on ka võimed? Eesti algupärane lastekirjandus 2022“; Krista Kumberg „Mis muret teeb? Tõlkekirjandus lastele 2022“; Helena Kostenok „Vastuseid otsides. Noortekirjandus 2022“; Anneliis Lepp „Kui illustratsioon pole pelgalt ilus pilt lasteraamatus, siis mis see on? Eesti lasteraamatuillustratsioon 2022“. Osalejate arv: kohapeal 61, veebis otseülekanne vahendusel 114, järelvaatamisi 482.

Lasteraamatukoguhoidjate õripäev „Tere! Hello! Moi! Привіт!“ (10.05) keskendus kultuurilisele mitmekesisusele. Otsiti vastuseid, kuidas raamatukogud saavad olla toeks muukeelsete laste integreerumisel uude keeleruumi ning tutvuti raamatukogude praktiliste kogemustega selles vallas.

Saadi teada, mida kujutab endast lõimitud aine- ja keeleõpe ehk LAK-õppemetoodika. Arutati, milliseid raamatuid kasutada jutustamisoskuse arendamiseks ning kuidas lugeda sõnatut raamatut. Ettekannetega esinesid: Helen Talalaev „Sildu luues“; Veronika Raudsepp Linnupuu „Viljandimaa raamatukogude kogemus“; Andra Kütt „Lapse keele omandamisest ja kirjanduse rollist selle toetamisel“; Jaanika Tappo, Elena Heinsalu „Tallinna Keskraamatukogu kogemuslugu“; Reet Kaldur „Eesti keelest erineva emakeelega lapsed raamatukogus“; Darja Andrejeva „LAK-kogemused kunstiuuseumis“; Katrin Tõnisson „Miks keeles kümmelda?“; Kertu Sillaste „Sõnatud raamatud“. Osalejate arv: kohapeal 32, veebis otseülekanne vahendusel 91, järelvaatamisi 395.

Lugemisprogrammi „Lugemisisu“ stardikoolitus (15.09) oli suunatud programmiga liitunud raamatukoguhoidjatele. Ettekannetega esinesid: Jaanika Palm „Tähelepanekuid värskest lastekirjandusest“; Ilona Sillak „Mis on läbi mängu õppimine tänases lapsest lähtuvas mõtteviisis?“; Maili Liinev „Õppimine läbi huvi ja rõõmu - miks ja kuidas?“; Katrin Tõnisson „Lugemisisu programmist. Materjalide ja teematundide tutvustus“ ja loovülesanne „Meie toimetus“; Anne Kõrge „Uus teematund. Detektiivitund“. Osalejate arv: kohapeal 25, veebis otseülekanne vahendusel 100, järelvaatamisi 998. Soovitusindeks on 81.25% ja rahulolu indeks 9,3.

Seminar „Laps kirjanduses 11. Raamatukogu toob kokku“ (23.10) tähistas ühtlasi keskuse 90. sünnipäeva. 12. novembril 1933. aastal asutati ELKi eelkäija, Tallinna Noorteraamatukogu, mis oli esimene spetsiaalselt lastele ja noortele loodud raamatukogu. Seminar uuris kuidas on toimunud ja toimub lastele kirjutamine, tõlkimine ja toimetamine ning milliseid viise raamatute lasteni viimiseks on aegade jooksul kasutatud. Ettekannetega esinesid: Piret Lotman „Lasteraamatukogust Eesti Vabariigis enne nõukogude okupatsiooni“; Elle-Mari Talivee „Tuglase raamatukogu ja lapselik uudishimu“; Krista Kumberg „Krunniga tädi ja hiirvaikne ruum – kas ikka veel?“; Risto Järv „Muudab maailma. Laps muinasjutusubjektina“; Jaanika Palm „Lugemine keelatud!“; Ilona Martson „Eesti lapse oma ajakiri: lasteajakirjandus minevikus ja tänapäeval“; Mari Klein „Mis sa seal toimetad? Pilguheit (keele)toimetaja töö kulisside taha“. Seminar toimus koostöös Eesti Teaduste Akadeemia Underi ja Tuglase Kirjanduskeskusega. Seminarist toimus ka veebiülekanne ja hiljem võis ettekandeid järelvaadata YouTube kanalil. Seminari toetas Eesti Kultuurkapital.

Erialapäevad maakondades. Keskus jätkas 2022. aastal alanud koolituste sarja maakondade rahva- ja kooliraamatukogude töötajatele, kus tutvustati uemat laste- ja noortekirjandust, illustratsioonikunsti ja selle lugemisoskust ning jagati praktilisi soovitusi, kuidas tekitada lastes lugemishuvi. Kevadel toimusid erialapäevad Lääne Maakonna Keskraamatukogus (05.04), Rapla Keskraamatukogus (12.04), Pärnu Keskraamatukogus (13.04) ja Valga Keskraamatukogus (27.04). Sügisel aga Hiiu maal Kärdla Linnaraamatukogus (28.08) ja Kuressaares Saare Maakonna Keskraamatukogus (29.08). Kaks aastat toimunud seminaride sari tõmbas sellega hetkeks joone alla ning 2024. aastal uut tuuri ei alustata.

Tallinna Õpetajate Majaga koostöös alustati koolituste sarja „Raamatuklubi“ koolide- ja lasteaiaõpetajatele. 2023. aasta sügisel toimus keskuses 2 koolitust, kus tutvustati uemat lastekirjandust, illustratsioonikunsti ning tegevusi, mis aitavad lastes tekitada raamatu- ja lugemishuvi.

Septembris toimus keskuses Soome tuntud kirjaniku ja koolitaja **Tuutikki Toloneni koolitus „RÕÕMU KIRJUTAMISSE: ideid ja harjutusi loovkirjutamise õpetamiseks“**, kus osalejatele tutvustati laste ja noorte sõnakunstiõpetust. Sõnakunsti loeng-töötas tuli juttu loovkirjutamise õpetamisest, selle

vajadusest, eesmärkidest ja rõõmutoovast olemusest ning sellest, kuidas sõnakunsti võtteid kasutada eri olukordades. Koolitusel osales 25 õpetajat ja lasteraamatukoguhoidjat.

Kuna huvi loovkirjutamise õpetamise vastu on suur, siis toimus oktoobris keskuses **Berit Kaschani koolitus „Biblioteraapia“**, kus osalejad said teada, mis on biblioteraapia ja kuidas seda igapäevaelus sh ka koolitunnis rakendada. Samuti kuidas ilukirjanduse lugemine ja loovkirjutamine inimeste sisemaailma korrastavad ning kuidas "õpetada" kirjandusklassikat, eriti luulet. Loeng-töötoas osales 20 õpetajat ja raamatukoguhoidjat.

Keskuse töötajad esinesid aasta jooksul mitmete **ettekannetega**, kus tutvustati uuemat lastekirjandust ning räägiti laste lugema suunamisest väga erinevatele sihtrühmadele. (vt LISA 3. Ettekanded).

Väljaanded

Ajakiri Nukits 2023 ilmus juubelihõngulisena: kirjanduskriitik Krista Kumberg uuris millised spordialad on olnud esindatud muinasjuttudes; Liis Tõntson andis ülevaate samaaegselt mitmele vanusegrupile adresseeritud lasteraamatutest ja riskikirjutuse näidetest eesti uuemas (laste)kirjanduses; Kadri Naanu vaatles, millist mõju omab lastekirjandus soorollide ja stereotüüpide kujundajana; Taani ja Norra filoloog Lea Reitel Høyer kirjutas kirjandusõpetusest Taanis eksistentsiaalse noorteromaani „Mitte midagi“ näitel; Anne Pikkov intervjueris Piret Rauda, Edgar Valteri nimelise illustratsioonipremia värsket laureaati; Rahvusraamatukogu vanemteadur Piret Lotman tegi ülevaate lasteraamatukogude seisust Eesti Vabariigis enne nõukogude okupatsiooni. Samuti ilmus intervjuu pikaaegse keskuse lugejaga Maarja Matsooga. Viive Noor kõneles, kuidas piltidel on jõud ehk Tallinna 7. illustratsioonitriennaalist ja Mare Mürsepp andis ülevaate IBBY ärevast aastast.

Kataloogis „Children’s Books from Estonia 2023“ tutvustati uuemaid lasteraamatuid erinevatele vanuserühmadele. Kataloogis on esindatud 22 teost. Tutvustamist leidsid mitmed uued autorid (Liis Kivirand, Kadri Kiho, Stella Salumaa, Monika Undo, Heidi Raba). Kataloog on inglise keeles ja oluliseks töövahendiks kirjastajatega suhtlemisel rahvusvahelistel raamatumessidel.

Tallinna 7. illustratsioonitriennaali „Pildi jõud“ kataloog tutvustab TITil osalevaid illustraatoreid ja nende loomingut. Lisaks anti välja TITi Eesti kunstnike illustratsioonidega postkaardid. Triennaal toimus 3. novembrist kuni 3. detsembrini Eesti Arhitektuurimuuseumis ja selles osales 82 illustraatorit 26 riigist.

Luulekogumikuga „Laps ei karda luulet“ tähistati keskuse 90. sünnipäeva. Kogumik sisaldab eesti lastekirjanike luuletusi emakeelest, kirjatähtedest ja lugema õppimisest, raamatutest ja raamatukogust. Raamatus leidub nii varem ilmunud luuletusi kui ka värskemaid värsse. Luuletused toovad esile meie emakeele mängulisuse ja ilu, rõhutavad luule ja selle loojate olulisust ning mis peamine – näitavad, et laps, sõltumata vanusest, ei karda luulet, vaid oskab sellest vägagi mõnu tunda. Kogumik sisaldab 28 autori loomingut (Aapo Ilves, Adam Cullen, Aidi Vallik, Alar Pikkorainen, Doris Kareva, Ellen Niit, Hasso Krull, Heiki Vilep, Heljo Mänd, Helle Kirsi, Ilmar Trull, Indrek Koff, Jaak Urmet (Wimberg), Jaan Pehk, Jaanus Vaiksoo, Jürgen Rooste, Leelo Tungal, Lehte Hainsalu, Maarja Kangro, Margus Konnula (Contra), Milvi Panga, Olivia Saar, Ott Arder, Paul-Eerik Rummo, Triin Soomets, Triinu Laan, Vahur Aabrams, Viivi Luik). Raamatu illustreeris ja kujundas Tuulike Kivestu-Rotella.

Lastekirjanike fotomapp ilmub esmakordselt üle 20 aasta tagasi keskuse ja kirjastuse Avita koostöös. Kuna jätkuvalt on raamatukogudes ja koolides selle järgi nõudlus, alustati uue mapi koostamist. 2023. aastal valmis nimekiri võimalikest kirjanikest ning 26 autoriga viidi läbi fotosessioon (fotograaf Dmitri Kotjuh). Fotomapp ilmub 2024. aastal kirjastuses Avita ja selles avaldatakse 63 kirjaniku portreepildid. Valiku tegemisel lähtuti põhikooli õppekavast ja laste lugemiseelistustest.

Tunnustamine, auhinnad ja stipendiumid

Keskuse eripremia konkursil "5 kauneimat Eesti lasteraamatut 2022" pälvis Regina Lukk-Toompere illustratsioonidega Ellen Niidu raamatule "Rongisõit" kui suurepärase näide lastekirjanduse klassika uuest tulemisest uute illustratsioonidega.

"Hea lasteraamat 2022" ja "Hea noorteraamat 2022". Lastekirjanduse eksperdid (keskusest, lastekaitse liidust, lugemisühingust, noortekirjanduse ühingust ja raamatukoguhoidjate ühingust) tegid valiku ligi 800 raamatu hulgast, millest valiti välja 17 teost lastele ja 11 noortele. Oma lemmiku poolt hääletasid ka noored lugejad ise. Rahva Raamat varustas tunnustuse saanud raamatud informatiivsete kleepsudega. Valmisid erikujundusega plakatid, mida jagati rahvaraamatukogudele üle Eesti. Heade lasteraamatute nimekirja koostatakse alates 2009. aastast ning see aitab lastel, lapsevanematel ja lastega töötavatel spetsialistidel orienteeruda uudiskirjanduses ning leida kvaliteetset eakohast lugemisvara.

Aasta Rosin 2022 auhind anti üle jaanuaris toimunud keskuse tänupeol. Valiku tegid keskuse töötajatest koosnev žürii, kellele jäi silma Kadri Kiho ja Stella Salumaa loodud lasteraamat „Endel ja Kati“. Tegemist on pildiraamatuga, kus rohke sõnamäng ja värske pildikeel moodustavad koos võluva terviku.

Õpetajate auhind „Lugejate aasta“ anti üle keskuse tänupeol. Auhiinaga tunnustati laste kirjanduse juurde toomise ja lugema innustamise eest Kogukonna lasteaia õpetajat Piret Veiler.

Muhvi auhinna 12. laureaadiks sai lastekirjanduse uurija ja bibliograaf Krista Kumberg, kes on aastaid tegelenud lastekirjanduse mõtestamise ja tutvustamisega. Paljud tema kirjutatud arvustused on ilmunud ajalehtedes Eesti Päevaleht, Lääne Elu, Postimees ning Õpetajate Leht. Samuti on ta teinud lastekirjanduse aastaülevaateid ajalehele Sirp, olnud õpikute kaasautor ning ka ise lastele kirjutanud. Muhvi meediaväljaande preemiaga tänas keskus Facebooki grupi „Lugemise väljakutse“ loojat ja administraatorit Tiina Liinakut, kes hoolitseb selle eest, et täiskasvanute kirjanduse kõrval kuuluks lugemisväljakutsetesse ka lastekirjandus.

Edgar Valteri nimelise illustratsioonipremia pälvis Piret Raud. Auhinna eesmärk on väärtustada ja tunnustada eesti illustraatorite loomingut, edendada ja toetada eesti lastekirjanduse arengut ning jäädvustada Edgar Valteri mälestust. Lastekirjanduse ja illustratsiooni ekspertidest koosnev žürii valis preemia laureaadi ja nominendid 32 raamatukunstiniku seast, võttes valikul arvesse viimase viie aasta jooksul avaldatud raamatuid. Laureaadi Piret Rauda kaasnominentide hulgas olid illustraatorid Ulla Saar, Kertu Sillaste, Marja-Liisa Plats ja Catherine Zarip. Žüriisse kuulusid Eva Laantee Reintamm (kunstiteadlane), Kadri Hinrikus (lasteajakiri Täheke), Leelo Märjamaa (IBBY Eesti osakond), Regina Lukk-Toompere ja Anne Pikkov (Eesti Kujundusgraafikute Liit), Asta Trummel (Kultuuriministeerium) ja Triin Soone (Eesti Lastekirjanduse Keskus). Illustratsioonipremia kutsuti ellu 2019. aastal, Edgar

Valteri 90. sünniaastapäeval, mil esimeseks laureaadiks valiti Regina Lukk-Toompere. 2021. aastal sai tunnustuse Anne Pikkov.

Kultuurkapitali lastekirjanduse preemia kuulutati välja emakeelepäeval, 14. märtsil ning võit läks raamatule „Endel ja Kati“, autor Kadri Kiho ja illustraator Stella Salumaa. Žürii leidis, et „Endel ja Kati“ on värske, hoogne ja terviklik teos, kus lisaks humoorikale väljendusviisile on olulisel kohal ka vaimsed teemad nagu ärevus ja enesest võitu saamine. Lastekirjanduse nominentide hulka kuulusid Maarja Kangro „Ulguv rula“ (Nähtamatu Ahv), Tiina Laanemi „Katariina kaaperdab kooli“ (Pegasus), Anti Saare „Õudne lugu“ (Kolm Elu), Liis Seina „Mona isepäine isa“ (Pegasus) ja Juhan Voolaiu „Kommikoletis“ (Kuuloom). Laureaadi valis välja žürii koosseisus Kätlin Vainola (esimees), Anne Kõrge ja Helin Puksand.

Paabeli Tornil tõlkeauhinnaga tunnustatakse parimaid lastekirjanduse tõlkijaid ja kirjastusi nende heade valikute eest. Rahvusvahelise Noorsookirjanduse Nõukogu (IBBY) Eesti osakond on aastast 2004 andnud välja Paabeli Tornil tõlkeauhinda parimale juturaamatule ja alates 2016. aastast ka parimale pildiraamatule. Valik tehti teoste hulgast, mis on ilmunud 2022. aasta oktoobrist kuni 2023. aasta septembri lõpuni. Auhind anti välja kahes kategoorias – parim pildiraamatu tõlge ja parim laste ja noorte juturaamatu tõlge. Pildiraamatu kategoorias pärjati laureaadi tiitliga Leelo Märjamaa tema tõlke eest raamatule „Ki zee zumm?“, kirjastus Draakon&Kuu. Vaatamata sellele, et raamat ei ole inimkeeles, annab selle sõnade kõlapilt koos illustratsiooniga ideed suurepäraselt edasi ning jätab juurde mõtlemis- ja avastamisrõõmu. Juturaamatu kategoorias pälvis laureaadi tiitli Luis Sepúlveda raamat „Lugu merikajakast ja kassist, kes ta lendama õpetas“ (Rahva Raamatu Kirjastus, tõlkinud Eva Kolli), millega lisandus eesti keelde üks liigutav ja kaasahaarav jutt hoolimisest, üksteise aitamisest ja julgusest lennata. Raamatuid hindas žürii koosseisus: Kätlin Kaldmaa (žürii esinaine), Hanneleele Kaldmaa, Anu Kehman, Mare Mürsepp.

K. E. Söödi lasteluuleauhinna pälvisid Anti Saar ja Vivianna Maria Stanislavska värssjutustuse „Õudne lugu“ eest. Laste preemia anti Teet Talli raamatule „Vahvad ja õpetlikud luuletused loomadest“. Tänavu anti auhind välja 34. korda. Preemia saaja valis välja luule- ja raamatuillustratsioonide ekspertidest koosnev žürii, kuhu kuulusid lastekirjanduse keskuse, kunstnike liidu, Luunja keskkooli ja preemia algatajate esindajad.

Härmatali fondist jagati 2023. aastal kaks stipendiumi kogusummas 2100 eurot. Toetuse said Marju Kõivupuu raamatu „Aastaring lastele“ kirjutamiseks ja Jana Maasik käsikirja „Neetud aare“ lõpetamiseks.

NART lastekirjanduse residentuur ja stipendium sündisid Narva kunstiresidentuuri NART ja lastekirjanduse keskuse koostöös. Ettevõtmist rahastas kultuuriministeerium. Tähtjaks saabus 37 taotlust (sh 13 loometandemit) Eestist ja välisriikidest. Välja valiti kaks stipendiaati – Eesti kirjanik Veronika Kivisilla ja Leedu illustraator Greta Alice Liekyte, kellest kumbki sai 2000 eurot ning võimaluse veeta kuu aega Narva kunstiresidentuuris. Konkursi žüriis olid Triin Soone (Eesti Lastekirjanduse Keskuse direktor), Anne Pikkov (illustraator, Narva kunstiresidentuuri juhatuse liige), Katrin Reinmaa (kirjastus Päike ja Pilv) ning Johanna Rannula (Narva Kunstiresidentuuri juhataja).

Loomekonkursid

Sten Roosi nimeline muinasjutuvõistlus toimus 31. korda, kokku saadeti võistlusele 253 muinasjuttu vabalt valitud teemal ning osalejaid oli 59 koolist. Saabunud töid hindas žürii kuhu kuulusid Krista

Kumberg Läänemaa Keskraamatukogust, Kätlin Vainola ajakirjast Hea Laps, Risto Järv Eesti Kirjandusmuuseumi rahvaluule arhiivist, Ann Roos ning Tiina Undrits ja Ülle Väljataga lastekirjanduse keskusest. Esimese koha võitis Carl Eelmaa Tartu Herbert Masingu Kooli 5. klassist muinasjutu „Silmsabatroll“ eest. Teise koha vääriliseks hindas žürii Tallinna Reaalkooli 6. klassi õpilase Ell Juhani muinasjutu „Mulle ei meeldi üksinda kapis“. Kolmandale kohale tuli Thorolf Ollema Uuemõisa Lasteaed-Algkooli 4. klassist oma muinasjutuga „Ülekastja“. Lisaks esikolmikule anti välja eriauhinnad Haapsalu Linnavalitsuselt, ajalehelt Lääne Elu, Läänemaa Keskraamatukogult, ajakirjalt Hea Laps, Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti Rahvaluule Arhiivilt, Eesti Lastekirjanduse Keskuselt, Leelo Tunglalt ning žüriiliikmetelt endilt. Muinasjutuvõistluse algatasid 1993. aastal Haapsalust pärit Ants ja Ann Roos oma poja Steni mälestuseks. Alates 2018. aastast korraldab võistlust keskus. Võistluse toimumist toetas Eesti Keele Instituut.

Põlvepikuraamatu konkurss toimus üheksandat korda. Kirjastuse Päike ja Pilv, lastekirjanduse keskuse ning kultuuriministeeriumi koostöös toimunud loomevõistlusele esitati 71 raamatuprojekti, mis mõeldud kuni 7-aastastele lugejatele. Konkursi võitsid Piret Jaaks ja illustraator Marju Tammik käsikirjaga „Suur saladus“. Teist ja kolmandat kohta jagasid Tiiu Kitsik võistlustööga „Meie tee“ ning Katrin Tõnisson ja Reda Tomingas raamatuprojektiga „Notsu suur soov“. Lisaks andis žürii välja kolm eripreemiat. Žürii koosseisu kuulusid Asta Trummel kultuuriministeeriumist, Katrin Reinmaa kirjastusest Päike ja Pilv, Ulla Saar lastekirjanduse keskusest, Anneli Laamann lugemisühingust, Kersti Salf Harju Maakonnaraamatukogust ja Kaile Kabun Võru Instituudist.

Esseekonkurss koos Tallinna Lastekaitse Ühinguga kandis pealkirja „Head mõtted on pool tervist“. Tallinna üldhariduskoolide 8.–12. klassi õpilastele mõeldud esseekonkurss kuulutati välja oktoobri alguses, et noored saaksid avaldada oma arvamusi vaimse tervise ja heaolu teemadel ehk kuidas tänapäeva stressirohkes maailmas oma pingeid maandada ja selle kõrval elurõõmu tunda. Konkursile laekus 8. –9. klasside õpilastelt kokku 7 ja gümnasistidelt 27 esseed. Põhikooliastmes võitsid konkursi Madli Aasmann Järveküla Kooli 8. c klassist ja Teele Telling Merivälja Kooli 9. c klassist (juhendajaks Andra Kütt-Leedis). Gümnasistide hulgast kirjutasid parimad esseed 11. a klassi õpilane Kaspar Kriitberg ja 11. b klassi õpilane Mirtel Lõhmist, mõlemad 21. Koolist (juhendajaks õpetaja Külliki Kaju). Björn Oker-Blom Fond toetas võitjaid nelja 200 euro suuruse stipendiumiga. Esseid hindasid Ene Tomberg Tallinna Lastekaitse Ühingust ning Helena Kostenok ja Triin Soone lastekirjanduse keskusest. Võitjate auhindamine toimus Rootsi Suursaatkonnas.

Arvustusvõistlus Kapsas toimus tänavu teist aastat. Koostöös Õpetajate Lehe ja ajakirjaga Hea Laps kutsuti osalema 6.–7. klasside ja 8.–9. klasside õpilasi, kes said arvustamiseks valida 2021.–2023. aastal eesti keeles ilmunud laste- või noorteraamatuid. Võistlus kestis kuni 30. novembrini ja võitjad kuulutatakse välja 2024. aasta alguses. Võistlusele laekus kokku 88 tööd ning nende hulgast valis parimad välja 6-liikmeline žürii: Anna-Magdaleena Kangro ja Kätlin Vainola Heast Lapsest, Jaanika Palm, Ülle Väljataga ja Helena Kostenok keskusest ning Tuulike Kivestu-Rotella Õpetajate Lehest.

Raamatute tutvustused

Jätkus raamatute soovitusnimekirjade avaldamine keskuse e-kataloogis. Soovitusi edastati iga kuu raamatupoodidele Rahva Raamat ja Apollo. Rahva Raamatu veebipoes on rubriik „Eesti Lastekirjanduse Keskus soovitab“ ning raamatud on varustatud vastava tunnustusmärgiga. Samuti on raamatupoodides olnud eraldi väljapanekuid.

Keskuse kodulehe rubriigis „Kuu raamat“ kajastati esiletõstmist väärivaid uudisteoseid lastele. 2023. aastal oli vaatluse all 6 algupärast ja 5 tõlkeramatut:

- Anti Saar „Õudne lugu: hoiatuseks lastele ja vanematele“
- Piret Raud „Järve kiri“
- Indrek Koff „Kes võidab?“
- Kairi Look „Kiludisko“
- Reeli Reinaus „Juuli ja August. Kuidas vabaneda rahast?“
- Anti Saar „Kuidas istuda, kuidas astuda“
- Nikola Huppertz „Kaunis nagu kaheksa“
- Igné Zarambaité „Süngete vete vaimud“
- Sofia Chanfreau „Kaelkirjaku süda on uskumatult suur“
- Luis Sepúlveda „Lugu merikajakast ja kassist, kes ta lendama õpetas“
- Davide Cali „Kes on süüdi?“

Uudiskirja rubriigis „Varasalv“ sai esile tõstetud 11 klassikalist lasteraamatut. Postimees Apollo raamatuportaali (<https://elk.ee/lastekirjandus/raamatusoovitused/elk-soovitab/>) tarvis valmis 11 temaatilist raamatututvustuste artiklit kokku 64 teose kohta (<https://elk.ee/lastekirjandus/raamatusoovitused/elk-soovitab/>). Kaks temaatilist ülevaadet kirjutasid praktikandid. ERRi lugemispäeviku rubriigi jaoks valmis 12 artiklit laste- ja noorteraamatutest.

Koostöös ajakirjaga Hea Laps algatati Raamatudoktori nõuanderubriik, kus sai vastatud kokku kolmele kirjale ja igaühes neist soovitatud kahte raamatut või sarja. Raamatudoktori meiliaadressile tulnud kirjad (4), said samuti vastuse. Keskuse raamatudoktorid on korraldanud „vastuvõtu“ ning jaganud lugemissoovitusi muuseumiööl, Tallinna Linnaruumifestivalil, Pärnu kirjandusfestivalil, LUUP perepäeval Viljandis, ELK juubeliüritusel.

Praktikandid

15. aprillist kuni 20. juunini viibis keskses praktikal Tallinna Ülikooli kirjandusteaduse magistrant Teele Nagel.

25. septembrist kuni 10. jaanuarini 2024 oli keskses praktikal Tallinna Ülikooli kirjandusteaduse magistrant Heli Puksand.

Keskuse töötajad osalesid väga paljude **valdkondlike komisjonide ja žüriide töös**. (vt. LISA 5)

2024. AASTAL ON KAVAS:

- jätkata eesti lastekirjanduse autorite andmebaasi ELLSA www.ellsa.ee arendamist;
- täiendada jooksvalt lastekirjanduse alast teavet keskuse kodulehel, luua uus alamleht „Kodust kaugel“, mis tutvustab audio- ja e-lasteraamatute võimalusi;
- korraldada keskses traditsioonilised koolitused ja seminarid (aastakoosolek, „Laps kirjanduses“, Lugemisisu stardikoolitus, Õpetajate Maja koolitussari);
- jätkata arvustusvõistlusega „Kapsas“, Sten Roosi muinasjutuvõistlusega ning noorte esseekonkursiga;
- selgitada välja head laste- ja noorteraamatud koostöös partneritega;
- anda välja Nukitsa auhind ning traditsioonilised tunnustused ja stipendiumid;
- kuulutada välja lastejutuvõistluse „Minu esimene raamat“ võitjad;
- korraldada noorteromaanivõistlus koostöös kirjastusega Tänapäev;

- avaldada lastekirjanduse messikataloog, ajakiri Nukits 2024 ja lastekirjanike fotomapp koostöös kirjastusega Avita;
- avaldada jooksvalt lastekirjanduse tutvustusi ja arvustusi erinevates meediakanalites;
- jätkata Bologna 2025 rahvusvahelise lasteraamatumessi peakülalise programmi ettevalmistustega.

TEENUSVALDKOND: LASTEKIRJANDUSE POPULARISEERIMINE

Töötame selle nimel, et lapsed ja noored väärtustaksid head kirjandust ja et lugemine oleks nende igapäevane tegevus. Aitame raamatukogutöötajatel, õpetajatel, lapsevanematel ja teistel lastekirjanduse valdkonnas tegutsejatel mitmekesisel raamatumaailmas orienteeruda ning olla kursis uuema lastekirjandusega. Me usume, et lastekirjandusel on kanda võtmeroll laste ja noorte kultuuri juurde toomisel ja kodanikuks kasvamisel. Aitame kaasa lastekultuuri koostöövõrgustiku kujunemisele kultuurivaldkondade vahel, sellel eesmärgil teeme koostööd nii teatrite, muuseumide, raamatukogude, muusikavaldkonna organisatsioonide kui ka teiste partneritega. Lugemisharjumuse kujundamisel mängib olulist rolli keskuse maja kui atraktiivne ja hariduslik paik täis raamatuid ja paeluvat tegevust igale vanusele. Samuti panustas keskus aktiivselt Eesti kultuuriellu, olles nii algataja kui ka partneri rollis.

Lugejateenindus

Raamatukogule oli 2023. aasta röömustav, sest tõusid nii lugejate, külastuste kui ka laenutuste arvud. Aasta jooksul lisandus 594 uut lugejat sh 166 koolieelikut, 188 I-kooliastme õpilast, 105 II-kooliastme õpilast ja 40 III-kooliastme õpilast. 95 uut lugejat olid gümnasistid või täiskasvanud. Juba kaks aastat kasvanud noorema vanusegrupi lugejate arvu tõus viitab üheselt lastevanemate soovile viia lapsed varakult kokku raamatutega ja harjutada neid raamatukogu külastama. Lugejate üldarvust (nii esmakuu kui ka ümberregistreeritud lugejad) moodustasid koolieelikud 15,6%, 8-16 aastased õpilased 65,3% ning gümnasistid ja täiskasvanud 19,1%. Lugejate arvu kasv 2023. aastal mõjutas ka laenutuste kasvu. Võrreldes 2022. aastaga tõusid laenutused 16%.

2023. aastal koondati keskuse kõikide sihtrühmade lugejateenindus ühtseks raamatukoguks. Samuti liideti kaks struktuuriüksust – lugejateenindus ja kogude talitus ühtseks struktuuriüksuseks „raamatukogu“.

	2022	sh kuni 16-aastased lapsed	2023	sh kuni 16-aastased lapsed
Lugejad	2009	1581	2 172	1 690
Laenutused	59 262	46 407	70 588	55 446
Külastused	22 378	17 925	23 900	18 774

Kui aastaid on enimlaenutatud raamatute nimekirjas olnud valdavalt kooli soovituslikes nimekirjades olevad raamatud, siis aasta aastalt jõuab sellesse nimekirja ka uusi, alles paar aastat tagasi ilmunud raamatuid.

Enimlaenutatud raamatud sarjadena:

1.Martin Widmark „LasseMaia detektiivbüroo“	1298
2.Koomiksikogu	689
3.Riikka Jäntti „Väikese hiire lood“	658
4.Minecraft	450
5.Kazu Kibuishi „Amulett“	415

6. Colas Gutman „Kirbu-Krants“	341
7. Rachel Russell „Luuseri päevik“	240
8. Lars Møehle „Saurusepere“	189
9. Hugo Vaher „Vääna jäljekütid“	167
10. Troll „Detektiiv Pepu“	144

Enimlaenutatud üksikteosed:

1. Ferenc Molnar „Pal-tänava poisid“	163
2. Eno Raud „Kalevipoeg“	150
3. Eno Raud „Naksitrallid“	137
4. William Golding „Kärbeste Jumal“	136
5. Sophokles „Kuningas Oidipus“	135
6. Sanne Rooseboom „Lahenduste ministeerium“	130
7. James Krüss „Timm Thaler, ehk, Müüdüd naer“	129
8. Maria Parr „Vahvlist südamed“	118
9. E.M. Remarque „Läänerindel muutuseta“	118
10. R.J. Palacio „Ime“	118
11. Erich Kästner „Veel üks Lotte“	118
12. Jaanus Vaiksoo „King nr 39“	104
13. Kristiina Kass „Samueli võlupadi“	103
14. Jaan Kross „Mardileib“	103
15. J.D. Salinger „Kuristik rukkis“	102
16. Chris Naylor-Ballesteros „Frank ja Bert“	102
17. Aino Pervik „Kunskmoor“	100
18. Astrid Lindgren „Vennad Lõvisüdamed“	100
19. Otfried Preussler „Väike nõid“	98
20. Astrid Lindgren „Vahtramäe Emil“	97
21. Astrid Lindgren „Meisterdetektiiv Blomkvist“	94
22. Ilmar Tomusk „Kolmanda A kriminalistid“	93
23. Liis Sein „Mona isepäine isa“	92
24. Annie Schmidt „Viplala lood“	91
25. Mika Keränen „Varastatud oranž jalgratas“	91

Enimlaenutatud sarjade puhul tuleb esile tõsta Riikka Jäntti „Väikese hiire lood“, milles on ilmunud 6 raamatut. Sarja populaarsusele aitab kaasa lihtne ja hoogne tekst, aga ennekõike see, et raamatus on kasutatud läbivalt suurttähte, mis toetab laste lugema õppimist. Viimasel aastal on ilmunud mitmeid väärt tõlkesarju nagu Colas Gutmani „Kirbu-Krants“ ja Lars Møehle „Saurusepere“, mis on saanud laste lemmikuks. Enimlaenutatud üksikteostest väärib esiletõstmist Sanne Rooseboomi „Lahenduste ministeerium“.

2. märtsil tunnustati lastekirjanduse keskses üle pika aja taas usinaid lugejaid. Hea lugeja märgi ja aukirja said 2.-7. klassi õpilased, kes on keskuse raamatukogu innuga külastanud ja on jäänud silma suure lugemishuviga. Lastega kõneles kirjanik Jaanus Vaiksoo. Lisaks tänati üritusel lapsevanemaid, tänu kellele on lastest saanud suured raamatute sõbrad.

Laste huvi- ja haridustegevus keskses

2023. aasta oli väga tegus ja põnev aasta, kus oma püsivate ja traditsiooniliste tegevuste kõrval sai läbi viidud mitmeid uuendusi, liitunud uute projektidega ja loodud uusi programme. Kõike seda saatis publiku suur huvi ja toetus keskuse tegemiste vastu. Tunda oli taas suurt tegutsemislusti, mida

vahepealsed koroonaaastad olid pärssinud. Tänu sellele tõusis tuntavalt keskuse külastatavus ning raamatukogu lugejate ja laenutuste arvud.

Perehommikud toimusid aasta läbi oma harjumuspärasel rütmil. Aasta jooksul toimus 25 perehommikut ja ühe ürituse keskmiseks osalejate arvuks oli 29, mis näitas perede suurt soovi kirjanduslikest laupäevadest osa saada ja koos perega keskuses aega veeta. Programmis olid kohtumised kirjanike ja kunstnikega. Külaskäisid Kadri Kiho, Anti Saar ja Ilmar Tomusk, Kertu Sillaste, Kristel Maamägi, Pamela Samel jt. Jätkus koostöö eripedagoogi ja lugemisnõustaja Maili Liineviga. Samuti PÕFFiga, kus osaleti laste animafilmi programmi koostamisel ja selle näitamisel. Jätkati lapsepõlve lemmikraamatu sarja, kus olid külaskäinud Toomas Luhats, Taavi Eilat ja Anna Lutter. Jutuvestja Polina Tšerkassova rõõmustas oma lugude ja muusikaga paljusid peresid ja Jane Meresmaa-Roos tõi uudse tegevusena sekka Muinasjutujooga.

Illustratsiooniring toimus kord nädalas kahes vanuserühmas: 7-10 aastastele ja 11-17 aastastele. Juhendajana jätkas illustraator Kertu Sillaste, kes oma professionaalsete oskustega pakkus lastele teadmisi illustratsioonikunsti erinevatest tehnikatest ja raamatukunstist laiemalt. Sügisest alustas tegevust 16-26 aastastele noortele mõeldud illustratsioonistuudio, et pakkuda valdkonna vastu sügavamat huvi tundvatele noortele teadmisi illustratsioonist.

Loovkirjutamise huviring jätkas tegevust kolmes grupis. Lastekirjanik Kätlin Vainola ja Liis Sein juhendamisel harjutati erinevate tekstide kirjutamist, kõneldi raamatutest ning tutvuti kirjandusmaailmaga laiemalt. Tallinnast kaugemal elavatele lastele jätkati virtuaalse loovkirjutamise huviringiga, mida juhendavad Kätlin Vainola ja Liis Sein ning kord kuus tegeleb lastega illustraator Kertu Sillaste.

Koomiksiring jätkas samuti tegevust eesmärgiga arendada lapsi, keda huvitab koomiksimaailm ja loomine ning kes saaksid oma oskusi professionaalide juhendamisel arendada. Koomiksiringi juhendasid Kristel Maamägi ja Elina Sildre.

Mudilastund 2-3-aastastele lastele jätkus kaks korda nädalas esmaspäeviti ja neljapäeviti. Kevadel lõpetanud lapsed suundusid enamasti lasteaeda. Sügisel tõi kaasa uued huvilised ja keskmine osalejate arv oli 5-7 last.

Laste sünnipäevapidude pidamine temaatilise programmiga on kujunenud traditsiooniliseks teenuseks. Valida on mitme erineva programmi vahel. Kuna sellel teenusel on konkurents suur, siis on teenuse maht püsinud läbi aastate samal tasemel. Aasta jooksul toimus 22 sünnipäevapidu.

Keskuse **haridusprogrammide ja raamatutundide** valik on pidevalt uuenenud ja laienenud, sest huvi nende vastu on jätkuvalt suur. Populaarseimad olid „Muinasjututund“, „Mängides lugema“ ja „Minu erilised sõbrad“ programm. Menükaks kujunesid Poola Suursaatkonnaga koostöös toimunud näitusega „Kas Läänemeri jääb meiega?“ kaasnenud teematunnid mere reostuse teemal ning sügisel toimunud Tallinna illustratsioonitriennaali haridusprogrammid. Teisel poolaastal alustati LAK-metoodikaga programmide tegemist, et pakkuda teematunde muukeelsetele koolidele. Lisaks sai valmis luule teemaline tund „Mis on see luuletaja luule?“, mis on suunatud 7.-12. klasside õpilastele. Teematunde toimus aasta jooksul kokku 244 ja neis osales 4711 last. Haridusprogrammide mahtu ja läbiviimise võimekust parendas programmiosakonna ja selles uue ametikoha loomine. Lisaks külastas

keskust tasuta raamatutundide raames 81 lastegrupi, 1560 osalejaga. Haridusprogrammide tagasiside on jätkuvalt kõrge (SI – 95%, RI – 9,9)

2023. aastal jätkus muuseumite ühisprojekt **koolipäev „Puust ja punaseks“ ning linnalaager „8 ühe hoobiga“**. Kaheksa Tallinna vanalinnas paikneva muuseumi ja keskuse koostööna on loodud linnalaagri programm, kus lapsed saavad veeta oma koolivaheaja erinevaid kohti külastades. See annab lapsele võimaluse ühe programmi raames tutvuda mitmete ekspositsioonidega ning osaleda loovates ja arendavates tegevustes. Lisaks on välja töötatud 4.–6. klasside koolipäev „Puust ja Punaseks“, mis annab õpetajale ja õpilastele võimaluse veeta üks hariv ja meeleolukas päev omandades teadmisi looduse, tervise, ajaloo või kaunite kunstide vallast. Koostööprojektides toimusid mõned partnerite vahetused – lahkusid Tervisemuuseum ja Loodusmuuseum ning lisandusid Meremuuseum ja Linnamuuseum. Keskus liitus sellest õppeaastast ka 6. klasside õppepäevaga. Kuna programmide juhtimine toimub rotatsiooni korras, siis oli 2023. aastal keskuse korraldada linnalaager.

Üleilmsel eesti kirjanduse kooslugemise päeval (30.01.) võeti sel aastal kätte Andrus Kivirähki raamatu „Sirli, Siim ja saladused“ 25. peatükk, mida sai keskuse kodulehelt alla laadida. Teksti sai lugeda ka inglise, läti, leedu, prantsuse, sloveeni, ungari, vene ja soome keeles. Samuti oli raamatut võimalik näitleja Sepo Seemani esituses kuulata ERR lasteekraani koduleheküljel helifailina. Kooslugemise päeval sai Facebooki sündmusel ennast osalejaks märkida ja jagada oma muljeid raamatust postituse, joonistuse või fotona teemaviitega #loemekoos2023. Aktiivsemate osalejate vahel loositi välja auhindu. Traditsiooni algatas 2020. aastal Tuglase Selts mõttega, et sel päeval loevad eestlased üle maailma üht ja sama eesti raamatut, et väärtustada nii eesti keele oskust ja eesti kirjanduse tundmist.

Emakeelepäeva (14.03.) tähistame traditsiooniliselt igal aastal murdekeele esile tõstmisega. Sel aastal esines lastele rahvamuusik Leanne Parbo, kes tutvustas läbi laulude erinevaid Eestis esinevaid murdeid.

Keskuse 90. sünnipäeva (11.11.) tähistati suure perepäevaga, kus maja uksed olid külalistele avatud kella 12-19. Kogu päeva jooksul oli programmis mitmeid esinejaid: Pipi Pikksukk, koeratüdruk Lotte, improteater Impeerium. Värskeid lühifilme näidati PÖFF Shortsilt, toimus luuleraamatu „Laps ei karda luulet“ esmaesitlus koos autoritega ja lamamiskontsert Silver Sepaga. Lisaks sai osaleda otsimismängus ja erinevates töötubades, mida viisid läbi illustraatorid Ulla Saar, Reda Tomingas, Pamela Samel, Kristel Maamägi ja Kertu Sillaste. Avatud oli raamatukogu ja Raamatudoktorite vastuvõtukabinet ning pööningul tegutses kohvik. Pidupäeval käis keskuses pea 700 külalist.

Jõulupidude programm kandis sel aastal nime „Elas kord“, mille peaesinejaks oli muusik ja muinasjutuvestja Polina Tšerkassova. Peo programm oli mitmekesine ja tegevustega oli haaratud kogu keskuse maja. Viidi läbi 10 jõulupidu järgmistele ettevõtetele: Eventech, Keskkonnaagentuur, Go Group, DHL Express Estonia, Tavid, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, Datel, Tallinna Linnateater, Espak. Peo programmist said osa ka keskuse huviringide lapsed.

Koostöö sündmused

Lugemisprogramm „Lugemisisu“ lõpetas 5. hooaja ja alustas septembris uut, juba 6. hooaega. Programmi eesmärk on innustada 5–10-aastasi lapsi lugema, pakkudes neile raamatutega tutvumise

ja lugemise kõrvale kirjandusega seotud mängulisi tegevusi. Lapsed saavad raamatukogust valida endale lugemiseks meelepärased raamatud. Läbiloetud raamatud pannakse kirja lugemispassi ja täidetakse nende kohta ülesanded. Kooliaasta lõpus premeeritakse kõiki lugemispassi täitnud lapsi lugemisdiplomiga. Lasteaialapsed osalevad programmis õpetaja eestvedamisel rühmana. Programmi läbinud lasteaiarühmi tunnustatakse samuti lugemisdiplomiga. Lisaks saavad lugemisprogrammis osalevad klassid ja lasteaiarühmad osaleda raamatukogudes toimuvates teematundides, mille materjalid on loodud keskuse poolt. Valikus on 8 teematundi erinevatele vanustele:

- Lugemismängude teematunnis on tähelepanu tähe- ja lugemisõppel.
- „Raamatu teekonna“ tunnis antakse ülevaade raamatu valmimise etappidest.
- Kertu Sillaste koostatud illustratsioonitunnis vaadeldakse pildi tähtsust lasteraamatus ja erinevaid kunstitehnikaid.
- „Nukitsamehe raamatukogu“ tunnis tutvustatakse lasteaialastele mänguliselt raamatukogu olemust. Tund valmis TLÜ vanemteadur Andra Küti osalusel.
- Kätlin Vainola juhendamisel loodi teematund „Teeme ise ajakirja!“, kus meediaõpe on ühendatud loovkirjutamise ülesannetega.
- Rahvakultuuri spetsialisti Maili Metsalu kaasabil valmis teematund „Oh sa jutt! Muinasjutt!“.

Uuel hooajal laienes programm II kooliastmele ning selleks loodi uued lugemispassid, eraldi kujundusega plakatid ning haridusprogramm „Detektiivitund“ ja loovülesanne „Meie toimetus“. „Lugemisisu“ tundideks on koostatud ka Kahoot online-mäng „Eesti lastekirjanduse kuldvara tosin küsimust“.

Lugemisprogrammi 5. hooaeg lõppes 2023. aasta juunis järgmiste tulemustega:

- Osales 211 raamatukogu
- Programmiga liitus 8924 last, sh lõpetas edukalt 4928 last
- Lasteaiarühmi liitus 254, sh lõpetas edukalt 230
- Hooaja jooksul toimus 2127 üritust ja teematundi
- Soovitusindeks 76%

Sügisel alustas uut hooaega 212 raamatukogu, neist esmakordselt 27 raamatukogu.

Laste ja noorte kirjandusfestival LUUP (14.-21.10.) sai taaskord teoks koostöös Eesti Kirjanduse Seltsi, Tartu Linnaraamatukogu ning paljude teiste partneritega (Emakeeleõpetajate Selts, Tallinna Keskraamatukogu, Tartu Linnaraamatukogu, Viljandi Linnaraamatukogu, Haapsalu lasteraamatukogu, raamatupood Biblioteek, Elektriteater). Festivali eesmärk on võimestada festivali formaadis laste ja noorte aktiivset osalust ja loometegevust kirjandusvaldkonnas ning laiendada festivali tegevusi ja ligipääsetavust festivali ettevõtmistele üle Eesti. Festivali üritused toimusid peamiselt Tartus, Viljandis, Tallinnas, Haapsalus ja Narvas. Mitmed ettevõtmised nagu ettelugemise päeva tähistamine, ettelugemise võistlus ja laste luulekonkurss „Viieviisi“ kaasasid lapsi ja noori üle Eesti. Festival avati suure perepäevaga Viljandis ning see toimus koostöös kohalike partneritega Viljandi Linnaraamatukogus ja Kondase Keskuses. Keskus panustas perepäeva toimumisse programmi loomise ja kommunikatsiooniga ning viis festivali raames läbi ettelugemise päeva ja üle-eestilise ettelugemise võistluse finaali. Samuti juhtis rahvusvahelist koostööprojekti Tiny Books, mille raames osalesid festivalil kirjanikud ja illustraatorid Saksamaalt, Prantsusmaalt ja Leedust ning toimusid esitlused ja töötoad Tallinnas, Haapsalus ja Viljandis. Festivalist sai osa enam kui 3600 inimest.

Festivali toetasid Kultuuriministeerium, Eesti Kultuurkapital, Tartu linn, Eesti Rahvakultuuri Keskus, Goethe Instituut, Prantsuse Instituut, Leedu Kultuuriinstituut ja Soome Instituut.

Üle-eestiline 3.-4. klasside kirjandusmäng (01.04.) toimus kuuendat korda eesmärgiga suunata noori lugema uuemat lastekirjandust. Mäng on jätkuvalt populaarne ning selles osalevad maakondade (v.a. Saaremaa) ning Tartu ja Tallinna võistkonnad. Mängu suur finaal toimus 1. aprillil keskuses, kus omavahel võistlesid paikkondlike eelvoorude võitjad. Osalejad lugesid mänguks valmistudes viimaste aastate jooksul ilmunud teoseid, mille valisid välja lastekirjanduse eksperdid. Finaalis osales 16 kolmeliikmelist võistkonda. Samal ajal kui lapsed võistlesid keskuse II korruse saalis, said põõningul oma teadmisi proovile panna nende juhendajad. Neist moodustati samuti 3-liikmelised võistkonnad ja neil tuli vastuseid anda samadele küsimustele kui lastelgi. Kirjandusmängu võitis Võrumaa võistkond koosseisus Heili Eliise Simson, Karolin Inger Kadarik ja Kerstin Kalda (Võru Kreutzwaldi Kool, juhendaja Aigi Laine), kes sai tulemuseks kirjandusmängu aegade kõrgeima punktisumma 49. Teise koha pälvis Tallinna võistkond, kuhu kuulusid Siim Oliver Hiie, Fred Seestrandt ja Märt Schimanski (Audentese erakool, juhendajad Lea Heier ja Kairi Antson), saades tulemuseks 43 punkti. Kolmandale kohale jõudis 42 punktiga Pärnumaa võistkond: Laurete Kallaste, Marko Liidlein ja Liisa Maria Kivimäe (Pärnu Ülejõe Põhikool, juhendajad Helen Põbo ja Krista Karu). Võitjaid pälvisid auhinnad. Päeva juhtisid näitlejad Merilin Kirbits ja Maarius Pärn, kes tegid võistluse vaheajal lastega improteatrit.

20. oktoobril tähistati 30. korda **ettelugemise päeva**, mis oli sel korral pühendatud armastatud lastekirjanik Eno Rauale, kelle sünnist möödus veebruaris 95 aastat. Sellel päeval lugesid kella 9–14 tuntud näitlejad Eno Raua lugusid ja raamatukunstnikud illustreerisid samal ajal kuuldot. Toimuvat sai jälgida otseülekande vahendusel lastekirjanduse keskuse Facebooki lehelt ning ERRi kultuuriportaalist. Hinnanguliselt jälgis ekraani vahendusel ettelugemispäeva ligi 30 000 last igast Eestimaa nurgast. Eno Raua loomingut lugesid ette Stefan Hein, Rasmus Kaljujärv, Taavi Tõnisson, Ester Kuntu, Risto Vaidla, Maarius Pärn, Katri Pekri, Jane Meresmaa-Roos, Liina Tennesaar, Eva Koldits, Taavi Eelmaa, Anu Lamp, Tarvo Krall, Piret Kalda, Grete Konksi. Ettelugemist illustreerisid Kristina Tort, Elina Sildre, Cecile Pruvot, Pamela Samel, Julia Dürr, Reda Tomingas, Anni Mäger, Kadi Kurema, Kristi Kangilaski, Anu Kalm, Lumimari, Joonas Sildre, Simona Jurčiukonytė, Takinada, Kertu Sillaste.

Üle-eestiline 4. klasside **ettelugemise võistlus** kandis pealkirja „Padakonna vada“ ning üheskoos loeti lugusid Eno Raua loomingust. Finaal toimus 21. oktoobril keskuses. Ettelugejate esinemist hindas žürii, kuhu kuulusid lastekirjanik Liis Sein, näitlejad Maria Ehrenberg ja Karel Käos. Finaalvõistlusele eelnesid maakondlikud voorud ning Tallinna ja Tartu linna võistlused, mille läbiviimisel abistasid keskraamatukogude lasteosakonnad ja Tallinna klassiõpetajad. Võistluse võitis Emma Calero Läänemaalt Haapsalu Põhikoolist, II koha pälvis Riko Rehi Saaremaalt Kuressaare Vanalinna Koolist ning III koht kuulus Tuule Tüürile Harjumaa Viimsi Koolist. Kõikidele osalejatele jäi võistluspäeva meenutama Eno Raua raamat „Kilul oli vilu“ ja Eesti Tervisemuuseumi külastus.

Keskuse **näitustegevus** oli mitmekesine ja rahvusvaheline. Küllastajatele tutvustati keskuse raamatu- ja kunstikogu ning mitmete Eestis ja maailmas tunnustatud kunstnike loomingut. Aasta algas näitusega Poolast „Kas Läänemeri jääb meiega?“, kus olid esindatud Joanna Czaplewska (Poola), Rasa Joni (Leedu), Lucija Mrzljaki (Eesti), Gundega Muzikante (Läti) ja Justyna Nyka (Norra) illustratsioonid ning Grażyna Rigalli nukud, mis loodud inspireerituna poola lastekirjaniku Anna Czerwińska-Rydeli raamatust „Baltek“. Raamat kõneleb Baltekist, noorest ja targast tursast, kes koos teiste

mereasukatega muretseb plastiga risustatud Läänemere tuleviku pärast. Iga kunstnik oli püüdnud Balteki lugu interpreteerida omal viisil. Näitusega kaasnes laste haridusprogramm. Väljapaneku koostas Gdański Läänemere Kultuurikeskus, kes on iga-aastase Baltic Meetings of Illustrators (Läänemere Illustraatorite Kohtumised) korraldaja. Tallinna jõudis näitus koostöös Poola Vabariigi suursaatkonnaga. Lisaks näitasid keskuse galeriis oma loomingut rahvusvaheliselt tuntud kunstnikud Paco Roca (Hispaania), Joanna Concejo (Poola) ja Amanda Mijangose (Mehhiko). Jätkus koostöö paljude galeriide ja raamatukogudega üle Eesti. Näituseaasta kulminatsiooniks oli aga kindlasti Tallinna illustratsioonitriennaali näituste korraldamine Eesti Arhitektuurimuuseumis ja keskuses. (vt LISA 4. Näitused).

Tallinna 7. illustratsioonitriennaal „Pildi jõud“ (3.11-3.12.) toimus Eesti Arhitektuurimuuseumis ja keskuses. See on ainus nii mahukas ja regulaarselt toimuv illustratsiooni sündmus Põhja-Euroopas. Triennaalil osales 82 illustraatorit 26 riigist. Näituse kuraator ja kujundaja oli Viive Noor, näituse disainer Mae Kivilo. Peanäitusel Rotermanni Soolalaos eksponeeriti enam kui 300 tööd, keskuses oli samaaegselt avatud eelmise triennaali võitja, Mehiko illustraatori Amanda Mijangose isikunäitus. Triennaali külastas kokku 4121 inimest - arhitektuurimuuseumis 3680 inimest ning keskuses 441 inimest. Triennaali eesmärk on tutvustada Eestis maailma illustratsioonikunsti paremiku ja juhatada lugejaid illustratsiooni märkama ja lugema, samuti ka eesti illustratsioonikunsti ja illustraatorite tutvustamine ning Tallinna ja Eesti kui väärtusliku kultuuriturismi sihtkoha tutvustamine mujal maailmas. Märkimisväärne publikuhuvi kinnitab, et see sai täidetud. Triennaalil osalenud kunstnike töid hindas 7-liikmeline rahvusvaheline žürii. Žürii esimees, Iraani illustraator ja õppejõud Ali Boozari osales näituse avamisel ning andis ka avaliku loengu. Žürii peapreemia pälvis Poola illustraator Joanna Concejo. Esmakordselt toimusid triennaali raames ka kuraatorituurid. Triennaalile loodud haridusprogrammi viisid läbi keskuse ja arhitektuurimuuseumi hariduspedagoogid ning seal osales 555 last ja noort vanuses 3.-12. klassini. Triennaalil osalevate kunstnike tutvustamiseks ilmus kataloog, lisaks anti välja originaalne eksliibris ning postkaardid triennaalil osalenud Eesti illustraatorite töödest. Triennaalil osalenud Eesti kunstnike töödest koostati näitus, mis rändab edasi Eestis ja mujal maailmas. Triennaali kohta leiab infot www.elk.ee/tit. Triennaali tutvustamiseks on loodud ka leht www.facebook.com/tallinnillustrationstriennial. Triennaali turundus- ja kommunikatsiooni kampaania hõlmas erinevaid välimeedia pindu, kaubanduskeskuste seina- ja digipindu, reklaami ERR kanalites ja KUKU raadios, artikleid ja intervjuusid meedias jpm. Triennaali toimumisest loodi kokkuvõttev videoklipp. Triennaali peakorraldajad olid lastekirjanduse keskus, Eesti Kujundusgraafikute Liit ja Eesti Rahvusraamatukogu ning peatoetajad Tallinna linn, kultuuriministeerium ja kultuurkapital.

Ilon Wiklandi juubelinäituse kaks kohvrite komplekti jätkasid rändamist mööda rahvaraamatukogusid. 2023. aastal peatusid need 19 raamatukogus Lääne-Virumaal, Harjumaal ja Ida-Virumaal, kus toimus 100 üritust, milles osales kokku 1755 osalejat. 2024. aastal rändavad kohvrid Järvamaal, Tartus ja Võrus ja ootejärjekord on veel isegi 2025. aastaks.

Head Read kirjandusfestivali (24.-27.05.) lasteprogramm toimus keskuses ning tõi esinema Eesti autoritest esinesid Liis Sein, Kadri Kiho, Anti Saar, Juhan Voolaid, Tiina Laanem ja Maarja Kangro. Väilsautoritest käisid külas Janne Teller, Jenny Jägerfeld, Romana Romanõšõn ja Andri Lessiv ning koos Indrek Koffiga esines ka Oksana Drachkovska. Laupäeval, 27.05, toimus meie hoovis järjekordne raamatulaat „Sulle-mulle“, kus laval esinesid ja laadaliste meelt lahutasid laulustuudiod „Laulumarjad“ ja „Meero Muusik“.

Kadrioru Kirjandustänav festival, (09.09) mida korraldab Tallinna Kirjanduskeskus, osales keskus koos ajakirjadega Täheke ja Hea Laps. Lastekirjanduse telgi programmis olid kohtumised autoritega

ning huvilised said meisterdada, mängida ja kuulata lugusid. Kairi Look ja Ulla Saar tutvustasid oma uut raamatut „Kiludisko“ ning Tuutikki Tolonen (Soome) viis läbi loovkirjutamise töötoa. Päeva lõpus meenutati Ellen Niitu, kus tema lapselaps esitas vanaema luulele loodud laule, loeti Niidu luulet ning viidi läbi viktoriin. Lastetelki külastas päeva jooksul 110 külastajat.

Hiiumaa kirjandusfestival toimus 2023. aastal teist korda. Seekord oli asukohaks Kärkla Vabriku väljak ja muuseumihoone. Taaskord sisustas lasteprogrammi keskus koos ajakirjadega Täheke, Minu Maailm ja Hea Laps. Festivalil esinesid Andrus Kivirähk, Leelo Tungal, Kairi Look ja Ulla Saar ning ajakirjade toimetused. Osalejaid oli kahel päeval kokku 342.

Pärnu kirjandusfestival toimus küll juba kolmandat korda, kuid keskus osales lasteprogrammiga esimest aastat. Lastealal esinesid kirjanikud Andrus Kivirähk, Kadri Hinrikus ja Kätlin Kaldmaa. Lisaks toimus terve päeva vältel keskuse „Raamatudoktorite“ vastuvõtt, kes pakkusid külastajatele personaalseid konsultatsioone ja jagasid „retsepte“ lugemissoovitustega. Päeva jooksul osales lasteala tegevustes 575 külastajat.

Tallinna linnaruumi festivalil (11.06) pakkus keskus kirjanduslikku programmi. Esines kirjanik Liis Sein, kes tutvustas oma raamatut „Minu linn“, mis innustab lapsi loodust ja keskkonda hoidma. Lapsed joonistasid oma unistuste linna ja istutasid taimi. Keskuse Raamatudoktorid jagasid huvilistele lugemissoovitusi ja nende ravinimekirjas olid eelkõige loodusteadlikkust suurendavad head lasteraamatud. Raamatudoktoritena tegutsevad keskuse lastekirjanduse eksperdid.

Jätkus koostöö **lühifilmide ja animatsiooni festivaliga PÖFF Shorts**. Keskuse osalusel pandi kokku võistlusprogrammi kassetid, mida näidati Artise kinos. Keskuse žürii (Ulla Saar, Kadri Naanu) kompetents oli eelkõige hinnata lugu ja selle jutustamist visuaalsete vahenditega. Kokku vaadati läbi pea 50 animafilmi. Festivali raames toimus keskses Animakooli poolt läbi viidud perehommik, milles osalejad said valmistada oma filmi.

Lastekirjanduse autorite tuur „Tuleme külla!“ külastas 2023. aasta kevadel Hiiumaad. Hiiu Valla lastele esinesid Leelo Tungal, Andrus Kivirähk, Kairi Look ja illustraator Ulla Saar. Sügisene tuur viis Raplamaale, kus esinesid Kairi Look, Tiina Laanem ja illustraator Reda Tomingas. Keskuse algatatud lastekirjanike tuur sai alguse 2013. aastal. Tuuri korraldamist toetab Eesti Kultuurkapital.

Heategevusfondi Aitan Lapsi! poolt 2018. aastal maaraamatukogudele kingitud 26 eridisainiga laste lugemiskeskusest „**Rampsu raamatukogu**“ olid töös kõikides maakondades ning toetasid „Lugemisisu“ programmi läbiviimist.

2014. aastal üle Eesti haiglate lasteosakondadesse jõudnud **33 raamatukarusselli** on jätkuvalt töös ning 2023. aastal täiendati koostöös raamatupoega Biblioteek Tartu Ülikooli Kliinikumi lastehaiglates asuvaid raamatukarusselle uute raamatutega.

Koostöös autorite ja kirjastustega toimusid mitmed **raamatuesitlused**:

Keskuse saal on olnud läbi aastate hinnatud **kontserdite** toimumispaik laste muusikakoolidele. Aktiivsemad korraldajad on Tallinna Muusikakeskkool, Nõmme Muusikakool, Nõmme Noortemaja, Lasnamäe Muusikakool ja VHK Muusikamaja.

2024. AASTAL ON KAVAS:

- analüüsida keskuses toimuvat laste vabaaja ja huvitegevust ning vajadusel uuendada teenuseid;
- jätkata koostööd 8 muuseumiga programmide „Puust ja punaseks“ ning „8 ühe hoobiga“ läbiviimisel ning töötada välja uus LAK-metoodikal põhinev kooliprogramm koostöös meremuuseumi ja kunstimuuseumiga;
- jätkata koostööd koolide ja lasteaedadega pakkudes neile õppekavaga haakuvaid teema- ja raamatutunde;
- analüüsida keskuses toimuvate näituste põhimõtteid ja külastatavust ning siduda näitustega haridusprogrammid;
- osaleda programmiga kirjandusfestivalil HeadRead, Kadrioru Kirjandustänava festivalil, Hiiumaa ja Pärnu kirjandusfestivalidel;
- tähistada lastekirjandusega seotud tähtpäevi: Eesti kirjanduse kooslugemise päev, emakeelepäev, ettelugemise päev, rahvusvaheline lasteraamatupäev jne;
- koostöös maakonnaraamatukogudega viia läbi Nukitsa konkurss, korraldada ettelugemise võistlus ning lastekirjanike tuurid;
- laiendada keskuse koostöövõrgustikku lasteraamatute populariseerimisel, leida ettevõtmistele toetajaid ja sponsoreid;
- alustada keskuse ekspositsioonide uuendamist;
- luua peakülalise programm Bologna rahvusvahelisele lasteraamatu messile 2025. aasta kevadel.

TEENUSVALDKOND: LASTEKIRJANDUSE RAHVUSVAHELISTUMINE

2023. aastal osales keskus **rahvusvahelistel raamatumessidel** Vilniuses, Bolognas, Gdanskis, Frankfurdis ja Helsingis. Lisaks suhtlusele kirjastajatega on olulisel kohal kirjanike ja illustraatorite nõustamine ning nende kokku viimine välisriikides tegutsevate kirjastustega. Kohtumised kinnitavad, et kirjastajate huvi eesti lastekirjanduse vastu on jätkuvalt kasvamas. Laienenud on ka koostöö välismaiste lastekirjandusega tegelevate kultuuriorganisatsioonide ja festivalidega.

Möödunud aastal toimusid **autorite esinemised** Hollandis (Kairi Look), Sloveenias (Liis Sein), Poolas (Kairi Look ja Ulla Saar), Šveitsis (Kätlin Kaldmaa), Tšehhis (Triinu Laan), Ungaris (Joonas Sildre), Lätis (Joonas Sildre, Reeli Reinaus), Leedus (Marja-Liisa Plats, Triinu Laan, Anti Saar, Alvar Jaakson, Kätlin Vainola ja Kertu Sillaste) ja Saksamaal (Kätlin Kaldmaa).

2023. aasta juunis toimus keskuses **välisriikide kirjastajate külastustuur** ehk *fellowship*, millel osalesid lasteraamatute kirjastajad Soomest, Poolast, Hollandist, Leedust, Hispaaniast ja Sloveeniast. Lastekirjanduse keskuses kohtusid kirjastajatega Eesti lastekirjanikud: Anti Saar, Kairi Look, Kristi Kangilaski, Jaanus Vaiksoo, Triinu Laan ja Piret Raud. Autorid tutvustasid oma loomingut ja selle sünniprotsessi. Külastustuur toimus koostöös kirjastusega Päike ja Pilv, kes on täna üks juhtivaid kirjastusi Eesti lasteraamatute turul.

Eesti lastekirjanike ja illustraatorite loomingut avaldatakse jätkuvalt välismaal. 2023. aastal ilmus 39 tõlkeraamatut 18 keeles (2022 - 42 tõlget). Pikemaajalisem tendents on kasvava trendiga ning 2024. aastaks on aasta alguse seisuga töös 46 raamatu ilmumine tõlkes. 2023. aastal olid enim tõlgitud autor Reeli Reinaus, kellel ilmus aasta jooksul viis raamatut (horvaatia, ungari, läti ja vene keeles). Enim eesti lasteraamatuid ilmus läti (10), soome (5), jaapani (4), vene (4), sloveenia (2) ja ungari keeles (2). On rõõm tõdeda, et eesti lasteraamatute väljaandmine Balkani riikides järjest kasvab ning tõlgitakse ka erinevaid autoreid. Tänavu ilmusid sloveeni keeles esmakordselt Jaanus Vaiksoo ja Liis Seina raamatud, Reeli Reinausi raamat ilmus horvaadi keeles ja esmakordselt üle pika aja ilmus raamat ka põhja-makedoonia keeles Tia Navi ja Regina Lukk-Toompere illustratsioonidega „Kimalane Karla ootab vihma“. Üle 35 aasta ilmus Eesti lastekirjandust taas tšehhi keeles – Triinu Laane ja Marja-Liisa Platsi „Luukere Juhani juhtumised“. Gerda Märtsi autoriraamat „Virmalised“ ilmus slovaki keeles. 2023. aastal enim avaldatud Eesti lasteraamatute kunstnikud olid Marja-Liisa Plats ja Regina Lukk-Toompere, kelle illustreeritud teoseid avaldati mõlema autori puhul kaheksal korral. Tõlgete nimekiri ilmub jooksvalt keskuse kodulehel.

Läinud aasta tõi mitmeid **rahvusvahelisi tunnustusi** meie lastekirjanduse tegijatele. Suurim rahvusvaheline laste- ja noortekirjanduse raamatukogu maailmas, Müncheni noorteraamatukogu, valis 2023. aasta lasteraamatute kataloogi „The White Ravens“ kaks Eesti lastekirjanduse teost - Liis Seina ja Ulla Saare „Mona isepäine isa“ ning Kadri Kiho ja Stella Salumaa „Endel ja Kati“. Leelo Tungal ja Marja-Liisa Plats olid Astrid Lindgreni auhinna nominendid. Läti Lastekirjanduse Keskuse korraldatud lugemisprogrammis „Laste-, noorte- ja lapsevanemate žürii 2023“ pälvisid auhinnad Triinu Laane „Luukere Juhani juhtumised“, Reeli Reinausi „Kuidas mu isa endale uue naise sai“ ja Aino Perviku „Kunskmoor“. Eesti illustraator Pamela Samel oli edukas rahvusvahelisel illustratsiooninäitusel Bolognas. Läbi tiheda konkursisõela jõudsid näitusele tema illustratsioonid Liis Kiviranna raamatule „Toru“. Jaan Rõõmus pälvis Bratislava Illustratsiooni Biennaalil auhinna oma illustratsioonidega Kätlin Kaldmaa raamatule „Lydia“.

2023. aastal valmis Eesti, Leedu, Saksa ja Prantsusmaa **ühisprojekt: „Väikesed raamatud – suured lood“**, milles 10 Eesti, Leedu, Saksa ja Prantsuse illustraatorit ja kirjanikku lõid 8 miniraamatut.

Projektis osalenud autorid esinesid Vilniuse raamatumessil ning laste ja noorte kirjandusfestivalil LUUP. Raamatud on tänaseks tõlgitud 6 keelde.

Eesti lastekirjandus inspireerib ka dramaturge **lavastusi looma**. Läti Nukuteatris lavastati Triinu Laane raamatul „Luukere Juhani juhtumised“ põhinev näidend. Poola Lasteteatris Dormana etendus Piret Raua teosel „Kõrv“ põhinev lugu ning Sloveenias, Mariboris asuv nukuteater lavastas Piret Raua „Natuke napakad lood“.

Keskus annab igal aastal välja ingliskeelset lastekirjanduse kataloogi „**Children’s Books From Estonia**“. 2023. aasta kataloogis oli esindatud 22 teost ja tutvustatud ka uusi autoreid (Liis Kivirand, Kadri Kiho, Stella Salumaa, Meelike Saarna, Monika Undo, Robyn Laider, Heidi Raba, Kristin Kongi, Juhan Voolaid, Andris Feldmanis, Livia Ulman ja Eili Lepik-Kannelmäe). Tänu Eesti illustraatoreid tutvustavale kataloogile „**I am an Estonian illustrator**“ on neile tehtud välismaiste kirjastuste poolt otsepakkumisi. Keskuse ingliskeelset veebileheküljel on üleval 38 lastekirjaniku ja 29 illustraatori profiilid, kust saab ülevaate autoritest ja nende loomingust. Ilmunud raamatutest on profiilide all avaldatud tõlkekatkendid. 2023. aastal lisati 22 ingliskeelset tõlkekatkendit. Väliskirjastajaid ja – partnereid teavitati ingliskeelsete uudistega. Uudiskirjad ilmuvad nii kirjastajatele kui ka tõlkijatele, et hoida neid kursis uute ilmuvate lasteraamatutega ja eesti lastekirjanduse uudistega. Kataloog, keskuse koduleht ja messikohtumised on peamised ja efektiivseimad vahendid väliskirjastusteni jõudmisel.

Lisaks autoritele on keskuse kodulehel ka **tõlkijate profiilid**. Hetkel on nimekirjas 70 lastekirjanduse tõlkijat, kellest kahekümne kaheksal on olemas ingliskeelne profiil (Anja Salokannel, Boris Vidović, Birgita Bonde Hansen, Carsten Wilms, Consuelo Rubio Alcover, Julija Potrč Šavli, Anna Michalczuk-Podlecki, Viltare Mickevičiene, Maima Grinberga, Bence Patat, Mónica Segesdi, Cornelius Hasselblatt, Adam Cullen, Daila Ozola, Guntars Godinš, Maia Melts, Kaisu Lahikainen, Anna Kyrö, Anja Salokannel, Maximilian Murmann, Danute Giraite, Martin Carayol, Frans van Nes, Jean-Pascal Ollivry, Daniele Monticelli, Katja Novak, Chris Reintal, Marta Perlikewitz).

Koostöös Soome Lastekirjanduse Instituudiga sündis **projekt „Sõnasillad“**. Selle eesmärk oli tuua kokku lastekirjanduse autoreid Soomest ja Eestist, et luua senisest paremaid koostöövõimalusi. Oktoobris (10.-11.10) toimusid Tartus kahepäevased töötod, mida viisid läbi lastekirjanik Anna Elina Isoaro Soomest ning illustraator ja kirjanik Kristi Kangilaski Eestist. Töötoa suhtluskeeleks oli inglise keel. Eestist osalesid projektis illustraatorid Kertu Sillaste, Pamela Samel ja Tuulike Kivestu-Rotella ning kirjanikest Kairi Look, Kätlin Vainola ja Piret Jaaks. Soome poolt olid Eestit külastamas illustraatorid Elina Johanna Ahonen, Jani Ikonen ja Meria Palin ning kirjanikest Alexandra Salmela, Heli Rantala ja J. S. Meresmaa. Koostöö jätkub 2024. aastal, mil Soome Lastekirjanduse Instituut korraldab lastekirjanduse alase seminari Tamperes.

Rahvusvaheline näitustegevus püsib võrreldes koroonajärgse ajaga tagasihoidlik. 2023. aastal toimus 9 välisnäitust. Uue sihtkohana jõudis eesti illustraatorite grupinäitus „Secret Lives IV“ Rumeeniasse Bukaresti ja Constanțasse. Samuti jätkus koostöö Poolaga, kus Gdanski Läänemere Kultuurikeskuses eksponeeriti keskuse poolt kureeritud rahvusvahelist näitust „Fox Spirit. Fox Charm“ ning Płocki kunstigaleriis näitust „The Power of Pictures“. Viimati mainitu jõudis ka Eesti Vabariigi Suursaatkonda Varssavis. Eriline oli koostöö Eesti Vabariigi Suursaatkonnaga Kiievis, kellega koostöös jõudis meie lasteraamatuillustratsiooni näitus koos raamatutega lausa kolmes kohas Ukraina lasteni: Ukraina Lasteraamatukogus Kiievis, Odessa lasteraamatukogus ja Ovrutši linna lasteaias. Koostöös Vilniuses asuva lastekirjanduse organisatsiooniga Vaiku Žeme osaleti Poola ja Balti riikide illustraatorite ühisnäitusel „Telling the City“. Eestit esindasid Kärt Einasto, Ragne Hoog, Marja-Liisa Plats, Ulla Saar ja Reda Tomingas. Näitus eksponeerib linnaruume erinevatest nurkadest ja vastab

küsimustele, mida linn osalevate maade kunstnikele tähendab, kuidas muutub ühiskondlik linn kellegi omaks ja mis teeb selle lapsele elamiseks ilusaks ja turvaliseks kohaks. Näitust eksponeeriti 2023. aasta lõpus lastekirjanduse festivalil Vilniuses, et tähistada Vilniuse 700. aastapäeva ning 2024. aasta alguses jõuab näitus Tallinna lastekirjanduse keskusesse.

2024. AASTAL ON KAVAS:

- tutvustada eesti lastekirjanike ja illustraatorite loomingut välismaal, laiendada selleks koostöövõrgustikke;
- osaleda raamatumessidel Vilniuses, Bolognas, Prahas, Göteborgis, Frankfurdis ja Helsingis;
- luua kontakte välisriikide kirjastajate, festivalide ja organisatsioonidega ning leida võimalusi autoritele välisesinemisteks;
- teha ettevalmistusi seoses Eesti peakülaliseks olemisega Bologna lasteraamatumessil 2025. aastal;
- täiendada eesti lastekirjandust, autoreid ja tõlkijaid tutvustavaid inglisekeelseid infokanaleid;
- eksponeerida illustratsiooninäitusi välisriikides ning laiendada koostöövõrgustikku;
- jätkata koostööd Müncheneri Laste- ja Noorteraamatukoguga eesti lastekirjanduse tutvustamiseks maailmas;
- jätkata koostööd Eesti Kirjanduse Teabekeskuse ja Eesti Kirjastuste Liiduga kirjanduse tutvustamiseks välisriikides.

LISA 1. MÕÕDIKUD

1. KÜLASTUSED

Jrk. nr.	Nimetus	31.12.2022	sihttase 2023	31.12.2023	sihttase 2024
1.1.	Keskuse külastusi	39 935	40 000	46 017	45 000
1.2.	Keskuse kodulehe külastusi	92 165	100 000	100 923	100 000
1.3.	Andmebaasi ELLSA külastusi	1 502	2 000	2 592	2 500

2. LASTEKIRJANDUSE ARENDAMINE

Jrk. nr.	Nimetus	31.12.2022	sihttase 2023	31.12.2023	sihttase 2024
2.1.	Teabeallikad				
2.1.1.	Andmebaasis ELLSA autoreid	98	109	105	110
	sh kirjanikud	60	64	64	67
	sh illustraatorid	38	45	41	43
2.1.2.	Koostatud raamatute tutvustusi	97	100	133	110
2.1.3.	Avaldatud raamatute arvustusi	33	25	56	50
2.1.4.	Kirjastatud väljaandeid	17	4	4	4
2.1.5.	Vastatud päringutele	122	100	191	150
2.2.	Koolitused, ettekanded				
2.2.1.	Korraldatud koolitusi	14	14	15	7
2.2.2.	Osalejaid koolitustel (koos veebis osalejatega)	1 062	1 000	787	500
2.2.3.	Ettekandeid	76	50	77	60
2.2.4.	Artikleid	65	60	69	65
2.3.	Loomekonkursside täiskasvanutele	1	1	2	0
2.3.1.	Pildiraamatute konkurss „Põlvepikuraamat“, laekunud käsikirju	-	-	71	-
2.3.2.	Lastejutuvõistlus „Minu esimene raamat“, laekunud käsikirju	-	-	25	-
2.3.3.	Noorteromaani võistlus, laekunud käsikirju	23	-	-	-
2.4.	Töötajate osalemised žüriides, komisjonides jm (LISA 5)	33	-	50	-
2.5.	Loomekonkursside lastele	4	2	3	3
	Sten Roosi muinasjutuvõistlusel osalejaid	261	250	253	250
	Kriitikakonkursil Kapsas osalejaid	20	30	88	100
	Muudel konkurssidel osalejaid	251	50	71	100
2.6.	Tunnustused, auhinnad, stipendiumid (keskuse poolt)	5	6	7	5
2.7.	Huviringid lastele keskses				
2.7.1.	Loovkirjutamine				
	tunde	61	60	91	90
	osalejaid	44	40	37	40
2.7.2.	Illustratsioonikunst				
	tunde	61	60	70	70
	osalejaid	35	35	46	45
2.7.3.	Koomiks				
	tunde	15	15	33	30
	osalejaid	7	10	8	10

3. LASTEKIRJANDUSE POPULARISEERIMINE

Jrk.nr.	Nimetus	31.12.2022	sihttase 2023	31.12.2023	sihttase 2024
3.1.	Lugejateenindus				
3.1.1.	Registreeritud lugejaid (aasta jooksul)	2 009	2 000	2 172	2 000
3.1.2.	Raamatukogu külastusi	22 378	20 000	23 900	20 000
3.1.3.	Laenutusi	59 262	60 000	70 588	70 000
3.1.4.	E-kataloogi külastusi	54 646	50 000	43 694	40 000
3.1.5.	E-kataloogi otsinguid	11 877	11 000	12 363	11 000
3.2.	Üritused keskuses				
3.2.1.	Üritusi lastele keskuses	436	470	491	455
	sh mudilastunde	43	40	60	60
	sh rühmakülastusi	294	300	325	300
	sh perehommikuid	19	20	22	20
	sh laste sünnipäeva tähistamisi	11	25	22	20
	sh raamatuesitlusi+Headread programm	25	25	17	15
	sh kontserdeid	12	20	15	15
	sh muid üritusi	23	25	30	25
3.2.2.	Lasteüritustel osalejaid keskuses	8 865	9 000	14 198	14 000
3.2.3.	Üritusi täiskasvanutele keskuses	37	35	29	30
3.2.4.	Täiskasvanute üritustel osalejaid keskuses	1 121	1 000	1 103	1 000
3.3.	Näitused	91	75	212	120
	sh raamatute väljapanekuid keskuses	42	35	82	80
	sh kunstinäituseid keskuses	11	10	16	10
	sh kunstinäituseid mujal Eestis	38	30	39	30
3.4.	Koostööprojektid				
	osalenud lapsed kokku	36 461	36 918	42 301	48 567
3.4.1.	Lugemisprogramm Lugemisisu				
	hooajal osalenud raamatukogusid	196	211	211	212
	üksikosalejaid	9 067	10 000	8 924	10 000
	lasteaiarühmi	262	260	254	260
3.4.2.	Nukitsa konkurss				
	osalenud keskraamatukogusid	17	-	-	17
	hääletuses osalejaid	5 277	-	-	6 000
3.4.3.	Kirjandusmäng				
	osalenud maakondade võistkondi	-	17	16	-
	osalejaid	-	51	48	-
3.4.4.	Tegelusnäitus „Pikk-pikk teekond“				
	osalenud raamatukogusid	23	20	19	20
	toimunud teematunde	103	80	100	100
	osalejaid	1 608	1 000	1 755	1 500
3.4.5.	Ettelugemiskonkursi finaali				
	osalenud keskraamatukogusid	17	17	17	17
	osalejaid	230	200	17	17
3.4.7.	Lastekirjanike tuur „Tuleme külla!“ maakonnas	4	4	4	4
	osalejaid	350	300	280	300
3.4.8.	Kadrioru kirjandustänavade festivali lasteprogrammis osalejaid	220	200	110	200
3.4.9.	Hiiumaa kirjandusfestival	40	100	342	300
3.4.10.	Laste kirjandusfestival LUUP perepäev	200	250	250	250
3.4.11.	Pärnu Kirjandusfestival	-	-	575	500
3.4.12.	Laste loovuslaagris VASS osalejaid	71	-	-	-

3.4.13.	Presidendi roosiaia lasteprogrammis osalejaid	68	-	-	-
	Ettelugemispäev (veebis)	19 200	25 000	30 000	30 000
3.5.	Kingitud raamatud „Pisike puu“	10 456	8 000	7 000	10 000
3.6.	Tallinna illustratsioonitriennaalil küllastajaid	-	2 000	3680	-

4. LASTEKIRJANDUSE RAHVUSVAHELISTUMINE

Jrk. nr.	Nimetus	31.12.2022	sihttase 2023	31.12.2023	sihttase 2024
4.1.	Väliskirjastajaid, kes on avaldanud Eesti lasteraamatuid	27	30	20	25
4.2.	Välismaal ilmunud eesti autorite tõlkeid	42	40	39	46
4.4.	Avaldatud keeled	21	18	18	20
4.5.	Osaletud välismessidel (k.a. virtuaalsed)	5	5	5	7
4.6.	Autorite esinemisi välisriikides	10	10	16	15
4.7.	Näituseid välismaal	9	10	9	10

5. RESSURSID

Jrk. nr.	Nimetus	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2023	01.01.2024
5.1.	Personal				
5.1.1.	Ametis töötajaid	18	18	19	20
5.1.2.	Koosseisulisi ametikohti	18	18	19	20
5.1.3.	Koormus	16,5	16,5	17,5	18,5
5.1.4.	Kõrgharidusega töötajaid	16	16	17	18
5.1.5.	Töötajate liikumised	3	2	1	-
5.2.	Kogud				
5.2.1.	Kokku teavikuid	68 351	68 868	68 207	-
	sh kinniskogu	33 614	33 571	33 635	-
	sh laenutuskogu	30 765	31 189	30 438	-
	sh illustratsioonikogu	3 972	4 108	4 134	-
5.2.2.	Ennistatud teavikuid	29	32	-	-
5.2.3.	Hoidlate keskmine temp. (Celsius)	20,6	21	20	20
5.2.4.	Hoidlate niiskustaseme ülemäär (%)	36,8	36,8	36,8	36,8
5.3.	Eelarve (eurodes)	870 055	869 013	1 003 418	997 524
5.3.1.	Tegevuskulud (liik 20)	535 223	589 539	651 347	691 347
	sh personalikulu	397 197	425 269	505 720	510 970
	sh majandamiskulu	138 026	164 270	145 627	180 377
5.3.2.	Vahendid Riigi Kinnisvara ASile	182 612	201 159	234 013	214 079
5.3.3.	Investeering (teavikud kogusse)	23 000	23 000	23 000	23 000
5.3.4.	Omatulu (liik 44)	24 720	41 350	68 722	44 000
5.3.5.	Toetused projektidele	4 500	13 965	26 336	2 000
5.3.6.	Lugemisisu programmi raamatud	100 000	-	-	-

LISA 2. Ettekanded

Lastekirjanduse aastakoosolek (03.03, Tallinn)

- „Kui on õigus, on ka võimed? Eesti algupärane lastekirjandus 2022“ (Jaanika Palm)
- „Mis muret teeb? Tõlkekirjandus lastele 2022“ (Krista Kumberg)
- „Vastuseid otsides. Noortekirjandus 2022“ (Helena Kostenok)
- „Kui illustratsioon pole pelgalt ilus pilt lasteraamatus, siis mis see on? Eesti lasteraamatuillustratsioon 2022“ (Anneliis Lepp)

Lasteaiaõpetajate külaskäik (31.03, Tallinn)

- Ülevaade uuemast lastekirjandusest (Anne Kõrge)

Tartu algupärase lastekirjanduse päev „Peegeldav ja peegelduv laste- ja noortekirjandus“ (12.04, Tartu)

- „Lastekirjanduse peegeldustest maitseilma“ (Jaanika Palm)

ELKi lasteraamatukoguhoidjate õpipäev „Tere! Hello! Moi! Привіт!“ (10.05, Tallinn)

- „Sildu luues“ (Helen Talalaev)
- „Viljandimaa raamatukogude kogemus“ (Veronika Raudsepp Linnupuu)
- „Lapse keele omandamisest ja kirjanduse rollist selle toetamisel“ (Andra Kütt)
- „Tallinna Keskraamatukogu kogemuslugu“ (Jaanika Tappo ja Elena Heinsalu)
- „Eesti keelest erineva emakeelega lapsed raamatukogus“ (Reet Kaldur)
- „LAK-õppe kogemused kunstimuuseumis“ (Darja Andrejeva)
- „Miks keeles kümmelda?“ (Katrin Tõnisson)
- „Sõnatud raamatud“ (Kertu Sillaste)

Erialapäev Läänemaal (05.04, Haapsalu)

- „Mis on uut lastekirjanduses?“ (Jaanika Palm)
- „Mis on uut noortekirjanduses?“ (Helena Kostenok)
- „Mida pakub lastekirjanduse keskus raamatukogudele?“ (Triin Soone)
- „Kuidas lugeda illustratsiooni?“ (Anneliis Lepp)
- Lugemisprogramm „Lugemisisu“ ja „Kuidas tekitada lapses raamatuhuvi?“ (Katrin Tõnisson)

Erialapäev Raplamaal (12.04, Rapla)

- „Mis on uut lastekirjanduses?“ (Anne Kõrge)
- „Mis on uut noortekirjanduses?“ (Helena Kostenok)
- „Mida pakub lastekirjanduse keskus raamatukogudele?“ (Triin Soone)
- „Kuidas lugeda illustratsiooni?“ (Anneliis Lepp)
- Lugemisprogramm „Lugemisisu“ ja „Kuidas tekitada lapses raamatuhuvi?“ (Katrin Tõnisson)

Erialapäev Pärnumaal (13.04, Pärnu)

- „Mis on uut lastekirjanduses?“ (Anne Kõrge)
- „Mis on uut noortekirjanduses?“ (Helena Kostenok)
- „Mida pakub lastekirjanduse keskus raamatukogudele?“ (Marju Kask)
- „Kuidas lugeda illustratsiooni?“ (Anneliis Lepp)
- Lugemisprogramm „Lugemisisu“ ja „Kuidas tekitada lapses raamatuhuvi?“ (Katrin Tõnisson)

Erialapäev Valgamaal (27.04, Valga)

- „Mis on uut lastekirjanduses?“ (Jaanika Palm)
- „Mis on uut noortekirjanduses?“ (Helena Kostenok)
- „Mida pakub lastekirjanduse keskus raamatukogudele?“ (Marju Kask)
- „Kuidas lugeda illustratsiooni?“ (Anneliis Lepp)
- Lugemisprogramm „Lugemisisu“ ja „Kuidas tekitada lapses raamatuhuvi?“ (Katrin Tõnisson)

Kirjandusfestival HeadRead (24.-27.05)

- Liis Sein ja Ulla Saar „Mona isepäine isa“ (24.05)
- Janne Teller „Mitte midagi“, moderaator Helena Kostenok (25.05)
- Jenny Jägerfeld „Minu suurejooneline elu“, moderaator Ulla Saar (26.05)

FellowShip ehk väliskirjastajate päevad (07.06, Tallinn)

- „Estonian children’s literature from history to nowadays“ (Jaanika Palm)
- „Ülevaade keskusest ja selle tegevusest“ (Triin Soone)
- „Eesti lastekirjandus tõlkes“ (Ulla Saar)

Kooliraamatukoguhoidjate suveseminar (14.08, Tartu)

- „Kaasaja laste- ja noortekirjandus kooliraamatukoguhoidjatele“ (Jaanika Palm)

KIVA koolide sügiseminar (21.08, Tallinn)

- „Tähelepanekuid kiusamisest lasteraamatuis“ (Jaanika Palm)

Erialapäev Hiiumaal (28.08, Kärdla)

- „Mis on uut lastekirjanduses?“ (Jaanika Palm)
- „Mis on uut noortekirjanduses?“ (Helena Kostenok)
- „Mida pakub lastekirjanduse keskus raamatukogudele?“ (Triin Soone)
- „Kuidas lugeda illustratsiooni?“ (Triin Soone)
- Lugemisprogramm „Lugemisisu“ ja „Kuidas tekitada lapses raamatuhuvi?“ (Katriin Tõnisson)

Erialapäev Saaremaal (29.08, Kuressaare)

- „Mis on uut lastekirjanduses?“ (Jaanika Palm)
- „Mis on uut noortekirjanduses?“ (Helena Kostenok)
- „Mida pakub lastekirjanduse keskus raamatukogudele?“ (Marju Kask)
- „Kuidas lugeda illustratsiooni?“ (Anneliis Lepp)
- „Kuidas tekitada lapses raamatuhuvi?“ (Katriin Tõnisson)

Lugemisprogrammi „Lugemisisu“ stardikoolitus (15.09, Tallinn)

- „Tähelepanekuid värskest lastekirjandusest“ (Jaanika Palm)
- „Mis on läbi mängu õppimine tänases lapsest lähtuvas mõtteviisis?“ (Ilona Sillak)
- „Õppimine läbi huvi ja rõõmu - miks ja kuidas?“ (Maili Liinev)
- „Lugemisisu programmist“ (Katriin Tõnisson)
- „Uus teematund – detektiivitund“ (Anne Kõrge)

Lastekirjanduse roll I kooliastmes (25.09, Tallinn)

- „Värsket kirjandust mudilastele“ (Jaanika Palm)
- „Kuidas lugeda illustratsiooni?“ (Triin Soone)
- „Kuidas tekitada lapses raamatuhuvi?“ (Katriin Tõnisson)

Koostööprojekt Soomega „Sõnasillad“ (10.10, Tartu)

- „Some thoughts about nowadays Estonian children’s literature“ (Jaanika Palm)

Frankfurdi raamatumess (18.10, Frankfurt, Saksamaa)

- „Reading in Estonia“ (Triin Soone)

ELKi seminar „Laps kirjanduses 11. Laps kirjanduses“ (23.10, Tallinn)

- „Lasteraamatukogust Eesti Vabariigis enne nõukogude okupatsiooni“ (Piret Lotman)
- „Tuglase raamatukogu ja lapselik uudishimu“ (Elle-Mari Talivee)
- „Krunniga tädi ja hiirvaikne ruum – kas ikka veel?“ (Krista Kumberg)
- „Muudab maailma. Laps muinasjutusubjektina“ (Risto Järv)
- „Lugemine keelatud!“ (Jaanika Palm)
- „Eesti lapse oma ajakiri: lasteajakirjandus minevikus ja tänapäeval“ (Ilona Martson)
- „Mis sa seal toimetad? Pilguheit (keelet)toimetaja töö kulisside taha“ (Mari Klein)

Lastekirjanduse roll I kooliastmes (25.10, Tallinn)

- „Värsket kirjandust koolitundide rikastajana algklassides“ (Jaanika Palm)
- „Kuidas lugeda illustratsiooni?“ (Triin Soone)
- „Kuidas tekitada lapses raamatuhuvi?“ (Katriin Tõnisson)

Projekt „Minu väike raamatukogu“ koolituspäev (21.11, Tallinn)

- „Kuidas rääkida lastega tundlikel teemadel lasteraamatutest“ (Jaanika Palm)

Rahvusraamatukogu kutsekoolitus (21.11., Tallinn)

- Eesti Lastekirjanduse Keskusest (Triin Soone)

Hando Runneli juubelikonverents (25.11, Tartu)

- „Päriselt ja mängult. Mõtteid Hando Runneli loomingust lastele“ (Jaanika Palm)

Kooliraamatukoguhoidjate ümarlaud (01.12, Tallinn)

- Eesti Lastekirjanduse Keskusest (Triin Soone)
- Eesti Lastekirjanduse Keskuselt (kooli)raamatukogudele (Jaanika Palm)

Seminar Moldova haridustöötajatele (6.12., Tallinn)

- Eesti Lastekirjanduse Keskusest (Triin Soone)

Esinemised meedias

Kuku Pärastlõuna (raamaturahvas) tutvustused:

- 31.08 – Ulla Saar (Roald Dahl „Riivatud riimid“, Kristin Rosklifte „Igaüks on oluline“, Kadri Hinrikus „Millest sa unistad?“ ja Sandra Heidov „Minu robot“)

- 05.10 – Anne Kõrge (Marius Marcinkevičius „Supermemmed“, Luis Sepulveda „Lugu merikajakast ja kassist, kes ta lendama õpetas“, Frauke Scheunemann „Winston ja seifiröövlid“)

- 9.11 – Helena Kostenok (Kristi Piiper „Esimene kord“, Yoru Sumino „Tahaksin süüa su pankreast“, Nikola Huppertz „Kaunis nagu kaheksa“, Ignè Zarambaitè „Süngete vete vaimud“)

- 14.12 – Jaanika Palm (Kristen Boie „Sommerby kogu eluks“, Timo Parvela „Varjud“, Ingvild Rishøi „Tähevärav“, Charles Dickens „Jõululaul“)

- Parim lasteraamat 2022 (Vikerraadio, 8.02, Triin Soone) - [Intervjuud. 8.30. Triin Soone. Parim lasteraamat 2022 | Vikerraadio | ERR](#)

- Intervjuu ERRi kultuuriuudistele heade lastraamatute asjus (2. märts, Jaanika Palm)

- Kirjandusfestivalist LUUP (Vikerraadio, 15.10, Triin Soone) - [Intervjuud. 8.30. Triin Soone. Parim lasteraamat 2022 | Vikerraadio | ERR](#)

- Loetud ja kirjutatud (03.06, Triin Soone) - [Loetud ja kirjutatud. Laste- ja noortekirjandus | Vikerraadio | ERR](#)

- Intervjuu klassikaraadioga (21.10, Jaanika Palm) - [Jaanika Palm: lapsed tajuvad hästi, kui kirjanik on südamega asja juures | Kirjandus | ERR](#)

- AK Nädala intervjuu jõuluraamatutest (17.12, Tallinn, Jaanika Palm) - [Kirjastaja: lastele võiks raamatuid osta lugeja, mitte enda maitse järgi | Kirjandus | ERR](#)

- Noortekirjanduse suunad ja lugemissoovitused (14.12, Vikerraadio, Helena Kostenok) - [Loetud ja kirjutatud. Laste- ja noortekirjandus | Vikerraadio | ERR](#)

LISA 3. Publikatsioonid

Artiklid

1. Jaanika Palm. Jaanika Palmi lugemispäevik: luuleteosed ja sõnatud raamatud (ERRi kultuuriportaal, 14.01.2023, <https://kultuur.err.ee/1608850714/jaanika-palmi-lugemispaevik-luuleteosed-ja-sonatud-raamatud>)
2. Jaanika Palm. Jaanika Palmi lugemispäevik: gängstereid, nõidu, koletisi ja muud jubedat (ERRi kultuuriportaal, 11.02.2023, <https://kultuur.err.ee/1608882194/jaanika-palmi-lugemispaevik-gangstereid-noidu-koletisi-ja-muud-jubedat>)
3. Jaanika Palm. Jaanika Palmi lugemispäevik: lasteraamatud, mis sillutavad tee kevadesse (ERRi kultuuriportaal, 18.03.2023, <https://kultuur.err.ee/1608919379/jaanika-palmi-lugemispaevik-lasteraamatud-mis-sillutavad-tee-kevadesse>)
4. Jaanika Palm. Jaanika Palmi lugemispäevik: põnevust sees- ja väljaspool raamatukaasi (ERRi kultuuriportaal, 15.04.2023, <https://kultuur.err.ee/1608949366/jaanika-palmi-lugemispaevik-ponevust-sees-ja-valjaspool-raamatukaasi>)
5. Jaanika Palm. Jaanika Palmi lugemispäevik: samamoodi ja ometi teisiti (ERRi kultuuriportaal, 27.05.2023, <https://kultuur.err.ee/1608990470/jaanika-palmi-lugemispaevik-samamoodi-ja-ometi-teisiti>)
6. Jaanika Palm. Jaanika Palmi lugemispäevik: metsa ja mere äärde, aga ikka raamatuga (ERRi kultuuriportaal, 25.06.2023, <https://kultuur.err.ee/1609017329/jaanika-palmi-lugemispaevik-metsa-ja-mere-aarde-aga-ikka-raamatuga>)
7. Jaanika Palm. Jaanika Palmi lugemispäevik: lugemisnaudingud kunstielamustega kõrvu (ERRi kultuuriportaal, 15.07.2023, <https://kultuur.err.ee/1609034993/jaanika-palmi-lugemispaevik-lugemisnaudingud-kunstielamustega-korvu>)
8. Jaanika Palm. Jaanika Palmi lugemispäevik: värskeid noorteraamatuid suve ja sügise vahele (ERRi kultuuriportaal, 19.08.2023, <https://kultuur.err.ee/1609069136/jaanika-palmi-lugemispaevik-varskeid-noorteraamatuid-suve-ja-sugise-vahele>)
9. Jaanika Palm. Jaanika Palmi lugemispäevik: helge ja optimistlik lastekirjandus (ERRi kultuuriportaal, 10.09.2023, [Jaanika Palmi lugemispäevik: helge ja optimistlik lastekirjandus | Kirjandus | ERR](https://kultuur.err.ee/1609090470/jaanika-palmi-lugemispaevik-helge-ja-optimistlik-lastekirjandus))
10. Jaanika Palm. Jaanika Palmi lugemispäevik: täiskasvanud on igati oodatud lasteraamatuid lugema (ERRi kultuuriportaal, 07.10.2023, <https://kultuur.err.ee/1609125389/jaanika-palmi-lugemispaevik-taiskasvanud-on-igati-oodatud-lasteraamatuid-lugema>)
11. Jaanika Palm. „Lapsed tajuvad hästi, kui kirjanik on südamega asja juures“ (ERRi kultuuriportaal, 21.10.2023 [Jaanika Palm: lapsed tajuvad hästi, kui kirjanik on südamega asja juures | Kirjandus | ERR](https://kultuur.err.ee/1609149366/jaanika-palmi-lugemispaevik-lapsed-tajuvad-hasti-kui-kirjanik-on-sudamega-asja-juures))
12. Jaanika Palm. Jaanika Palmi lugemispäevik: kuidas mitte olla nõme (ERRi kultuuriportaal, 11.11.2023, [Jaanika Palmi lugemispäevik: kuidas mitte olla nõme | Kirjandus | ERR](https://kultuur.err.ee/160917329/jaanika-palmi-lugemispaevik-kuidas-mitte-olla-nome))
13. Jaanika Palm. „Päriselt ja mängult. Mõtteid Hando Runneli loomingust lastele“ (ilmumisel konverentsi kogumikus)
14. Jaanika Palm. „Et luulerikkused ainult raamatutukaante vahele ei jääks“ (Õpetajate Leht: <https://opleht.ee/2023/06/et-luulerikkused-ainult-raamatutukaante-vahele-ei-jaaks/>)
15. Kadri Naanu. „Millest on tehtud väikesed tüdrukud ja poisid“ (Nukits 2023)
16. Anneliis Lepp. Ulla Saar: mind köidab, kui illustraator on leidnud mingi ootamatu vaatenurga (ERRi kultuuriportaal, 13.09.2023, <https://kultuur.err.ee/1609098536/ulla-saar-mind-koidab-kui-illustraator-on-leidnud-mingi-ootamatu-vaatenurga>)
17. Anneliis Lepp. Kertu Sillaste: lihtsalt ilus pilt ei ole illustratsioon (ERRi kultuuriportaal, 19.09.2023, <https://kultuur.err.ee/1609104905/kertu-sillaste-lihtsalt-ilus-pilt-ei-ole-illustratsioon>)

18. Anneliis Lepp. Marja-Liisa Plats: lähenen pildiraamatu illustreerimisele nagu režissöör (ERRi kultuuriportaal, 21.09.2023, <https://kultuur.err.ee/1609106966/marja-liisa-plats-lahenen-pildiraamatu-illustreerimisele-nagu-rezissoor>)
19. Anneliis Lepp. Zarip: igas tehnikas saab teha nii erakordselt halbu pilte kui ka geniaalseid suurteoseid (ERRi kultuuriportaal, 21.09.2023, <https://kultuur.err.ee/1609107431/zarip-igas-tehnikas-saab-teha-nii-erakordselt-halbu-pilte-kui-ka-geniaalseid-suurteoseid>)
20. Anneliis Lepp. Piret Raud: hea raamat võib olla ka absoluutselt mitteaktuaalne ja kõigist teemadest prii (ERRi kultuuriportaal, 22.09.2023, <https://kultuur.err.ee/1609109324/piret-raud-hea-raamat-voib-olla-ka-absoluutselt-mitteaktuaalne-ja-koigist-teemadest-prii>)

Arvustused Kuu raamatu rubriigis

1. Anti Saar „Õudne lugu: hoiatuseks lastele ja vanematele“
2. Piret Raud „Järve kiri“
3. Indrek Koff „Kes võidab?“
4. Kairi Look „Kiludisko“
5. Reeli Reinaus „Juuli ja August. Kuidas vabaneda rahast?“
6. Anti Saar „Kuidas istuda, kuidas astuda“
7. Nikola Huppertz „Kaunis nagu kaheksa“
8. Igné Zarambaité „Süngete vete vaimud“
9. Sofia Chanfreau „Kaelkirjaku süda on uskumatult suur“
10. Luis Sepúlveda „Lugu merikajakast ja kassist, kes ta lendama õpetas“ (praktikant Teele Nagel)
11. Davide Cali „Kes on süüdi?“ (praktikant Helin Puksand)

Uudiskirja rubriik Varasalv

1. Jaan Kaplinski „Jalgrataste talveuni“ (1987)
2. Paul-Eerik Rummo „Lugemik, lugemiki“ (1974)
3. Priit Pärn „Naljapildiaabits“ (1983)
4. J. Oro „Muna“ (1938)
5. Otfried Preussler „Väike nõid“ (1975, Teele Nagel)
6. Marta Sillaots „Trips, Traps ja Trull“ (1935)
7. Annie M. G. Schmidt „Jip ja Janneke“ (1996)
8. Mira Lobe „Vanaema õunapuu otsas“ (1973)
9. Ellen Niit „Suur maalritöö“ (1971)
10. Aino Pervik „Õhupall“ (1969, Helin Puksand)
11. Jüri Parijõgi „Jõulud, jõulud!“ (1930)

Postimees Apollo raamatuportali tutvustused

1. Vahvad lasteraamatud: Liis Sein „Mona isepäine isa“; Sanne Rooseboom „Lahenduste ministeerium“; Tiina Laanem „Katariina kaaperdab kooli“; Helen Käit „Kuldse sõnnikumardika saladus“; Kristi Piiper „Libahundid“. <https://raamatud.postimees.ee/7691996/viis-toredat-lasteraamatut-mis-aitavad-lugemisaastale-hoo-sisse-lukata>
2. Raamatud jänestest: Marjoke Henrichs „Ei“ ütles jänest“; Elar Kuus „Memme musi“; Leelo Tungal „Jänest Juliuse arvuti“; Olivia Saar „Lõvi Lõrr ja jänest Jass“; Piret Raud „Ernesto küülikud“; Beatrix Potter „Kogutud lood“. <https://raamatud.postimees.ee/7703532/lugemissoovitused-lastele-7-raamatut-pikakorvalistest-millega-janeseaastat-tahistada>

3. Raamatud tunnetest: Kristi Kangilaski „Hea tunne“; Sirly Oder „Hea tuju, kus sa oled?“; Lina Žutautė „Kake Make ja kohutav ebaõiglus“; Isabelle Filliozat „Viha“; Simon Philip „Ma tõesti tahaksin võita“. <https://raamatud.postimees.ee/7729306/lugemissoovitused-5-raamatut-mis-aitavad-mudilastes-tundetarkust-kasvatada>
4. Pildiraamatud: Indrek Koff „Kes võidab?“; Piret Raud „Järve kiri“; Eva Lindström „Sild“; Kertu Sillaste „Ma ei karda!“; Irene Verdú „Kiri“. <https://raamatud.postimees.ee/7746723/5-pildiraamatut-mis-kutsuvad-kaasa-motlema>
5. Luuleraamatud: Leelo Tungal „Lasteaia liivakast“; Ellen Niit „Rongisõit“; Aidi Vallik „Tädi Klaara maja“; Maarja Kangro „Ulguv rula“; Anti Saar „Õudne lugu“; Ilmar Trull „Pakirobot rügab“. <https://raamatud.postimees.ee/7766748/lugemissoovitused-lastele-6-elamusi-pakkuvat-luuleraamatut>
6. Keskkonnateemalised lasteraamatud: Nat Amooore „Heade vempude jõud“; Maija Hurme ja Lina Laurent „Salajane aed“; Mira Lobe „Rohelise südamega linn“; Luis Sepúlveda „Lugu merikajakast ja kassist, kes ta lendama õpetas“; Katherine Applegate „Ümikarude küla“; Kahterine Applegate „Veidrik“. <https://raamatud.postimees.ee/7787614/6-keskkonnateemalist-raamatut-mis-innustavad-lapsi-endasse-kui-muutuste-kaivitajasse-uskuma>
7. Lõbusad raamatud: Tuulike Kivestu-Rotella „Hundiema ühepajatoidu saladus“; Kairi Look „Kiludisko“; Andry Ervald „Ole sa, kes sa oled. Ettelugemise lood“; Lauris Gundars „Tere, Vaal!“; Juhan Voolaid „Kommikoletis“. <https://raamatud.postimees.ee/7828003/5-lasteraamatut-lustliku-tuju-loomiseks>
8. Raamatud vanavanematest: Benji Davies „Suur tormivaal“; Marta Taylor „Vanaema eri moodsid“; Ilmar Tomusk „Julius, mida sina suvel tegid?“; Anne-Catherine Vestly „Kaheksa väikest, kaks suurt ja veoauto“; Marius Marcinkevičius „Supermemmed“; David Walliams „Gängstamemm“; Kristen Boie „Suvi Sommerbys“. <https://raamatud.postimees.ee/7850502/lugemist-lastele-7-vahvat-lasteraamatut-vanavanematest>
9. Hirme hajutavad raamatud: Kertu Sillaste „Ma ei karda!“; Seng Soun Ratanavanh „Kaspari öised sõbrad“; Raahat Kaduji „Ma ei ole hirmus“; Tiiu Kitsik „Kes seal on?“; Liis Sein „Kartlik rebasepoeg“. <https://raamatud.postimees.ee/7870401/lugemissoovitused-5-lasteraamatut-mis-aitavad-hirme-hajutada>
10. Raamatud isadest: Ilmar Tomusk „Isa preemia“; Dani Vee „Minu lahe paps viib meid matkama!“; Ulf K. „Porisev paps“; Ruth Stiles Gannett „Minu isa ja lohe“; Liis Sein „Mona isepäine isa“; Rocío Bonilla „Vanaisa, piraadid ja piraajad“. <https://raamatud.postimees.ee/7890071/6-toredat-lasteraamatut-mida-koos-isaga-lugeda>
11. Jõuluraamatud: Kertu Sillaste „Väike päkapikuraamat“; Igné Zarambaité „Emili kiri“; Ulf Stark „Jõulud Suures Metsas“; Astrid Lindgren „Majavaim ei maga“; Julia Boehme „Suur soovinimekirja ime“; Helena Koch „Pungivana ja teisi jõulujutte“. <https://raamatud.postimees.ee/7913692/lastele-lugemist-6-armsat-pildiraamatut-mille-abil-joulutunnet-luua>

Arvustused

1. Loomad on nupukamad kui me arvata oskame (Margus Haav „Hundiema ühepajatoidu saladus“). 23.08.2023, Eesti Päevaleht, <https://epl.delfi.ee/artikkel/120225933/arvustus-loomad-on-nupukamad-kui-arvata-oskame>
2. Jaanika Palm. Kadri Kiho, Stella Salumaa „Endel ja Kati“ (ELM 2023, nr 1)

3. Jaanika Palm. Hasso Krull „Laps ja kuu“ (ELM 2023, nr 2)
4. Jaanika Palm. Piret Raud „Järve kiri“ (ELM 2023, nr 2)
5. Üks ebatavaline päkapikuraamat. "Varjude" sarjas kajavad valusalt vastu ka tänapäeva mured (Timo Parvela, Pasi Pitkänen sari "Varjud"), 21.12.2023, Eesti Päevaleht:
<https://epl.delfi.ee/artikkel/120256888/arvustus-uks-ebatavaline-pakapikuraamat-varjude-sarjas-kajavad-valusalt-vastu-ka-tanapaeva-mured>

Ajakirjas Nukits ilmunud artiklid

1. Krista Kumberg. Seitsme kuningriigi taha, ääretust ilmamerest kaugemale
2. Liis Tõntson. Ristkirjutusest eesti (laste)kirjanduses
3. Kadri Naanu. Millest on tehtud väikesed tüdrukud ja poisid
4. Lea Reitel Høyer. Kirjandusõpetusest Taanis eksistentsiaalse noorteromaani „Mitte midagi“ näitel
5. Anne Pikkovi intervjuu Piret Rauaga
6. Piret Lotman. Lasteraamatukogust Eesti Vabariigis enne nõukogude okupatsiooni
7. Kristi Veeber. Särasilmne Merle Tanilsoo toob lapsi lugemise juurde.
8. Maarja, Freia ja raamatud (intervjuu)
9. Aina Metjer. Tere tulemast Kummikeksuakadeemiasse!
10. Viive Noor. Piltidel on jõud
11. Mare Mürsepp. IBBY ärev aasta

LISA 4. Näitused

Näitused keskuses:

1. Eesti illustraatorite näitus „Jälle käes on jõuluae“ (29.11.2022-28.01.2023). Osalesid Made Balbat, Katrin Ehrlich, Kadri Ilves, Kristi Kangilaski, Kadi Kurema, Anne Linnamägi, Regina Lukk-Toompere, Lucija Mrzljak, Piret Niinepuu-Kiik, Viive Noor, Anne Pikkov, Kertu Sillaste, Tuulike Kivestu-Rotella, Catherine Zarip, Urmas Viik.
2. Eesti illustraatorite näitus „Värsked raamatupildid“ (31.01.-23.02.2023). osalesid Katrin Ehrlich, Kadri Ilves, Tuulike Kivestu-Rotella, Kadi Kurema, Anne Linnamägi, Regina Lukk-Toompere, Viive Noor, Kertu Sillaste, Catherine Zarip.
3. Ulla Saare isikunäitus „Töttermann ja teised“ (31.01.-23.02.2023)
4. Kadi Kurema isikunäitus „#VANA“ (28.02.-25.03.2023)
5. Rahvusvaheline näitus Poolast „Kas Läänemeri jääb meiega?“ (29.03.-20.05.2023)
6. Olga Drachkovska (Ukraina) isikunäitus HeadRead raames (22.05.-3.06.2023)
7. Paco Roca (Hispaania) isikunäitus Iberofesti raames (22.05.-3.06.2023)
8. Paco Roca (Hispaania) isikunäitus (6.-30.06.2023)
9. Olga Drachkovska (Ukraina) isikunäitus (4.07.-6.08.2023)
10. Joanna Concejo isikunäitus (8.08.-30.09.2023)
11. Kertu Sillaste isikunäitus „Kokku pandud pildid“ (6.-28.10.2023)
12. Amanda Mijangose isikunäitus „Õpi vaatama, õpi ütlema!“ (31.10.-2.12.2023)
13. Läti illustraatorite jõulunäitus „Armastusega Lätimaalt“ (5.12.2023-27.01.2024)
14. Stuudio 14 nukunäitus „Pidu Pierrot'ga“ (07.12.2022-07.02.2023)
15. Stuudio 14 nukunäitus „Sala-aed“ F. E. Hodgson Burnett'i samanimelise raamatu ainetel (19.06-31.08.2023)
16. Stuudio 14 nukunäitus „Lumikellukesed detsembris“ (05.12.2023-27.01.2024)

Näitused välismaal

Grupinäitus „Secret Lives IV“:

- Rumeenia talurahvamuuseum, Bukarest, Rumeenia (16.-30.01.2023)
- Galeria de Arta a Studentilor, Ovidiuse Ülikool, Constanța, Rumeenia (11.05.-23.06.2023)

Rahvusvaheline näituseprojekt „Fox Spirit. Fox Charm“:

- Gdanski Läänemere Kultuurikeskus, Gdansk, Poola (16.04.-20.06.2023)

„The Power of Pictures“, kokku pandud näitustest „Fox Spirit. Fox Charm“ ja „Fairy Tales of Robots“

- Płocki kunstigalerii, Płock, Poola (14.07.-27.08.2023)
- Eesti Vabariigi Suursaatkond Varssavis, Poola

Paco Roca isikunäitus (07.09.-31.10.2023):

- Läti Rahvusraamatukogus

Eesti lasteraamatute pildid:

- Ukraina Lasteraamatukogu, Kiiev (14.03-14.04.2023)
- Odessa lasteraamatukogu (19.05-19.06.2023)
- Ovrutši linna lasteaed

Rahvusvaheline rühmanäitus „Telling the City“, Eestist osalesid Kärt Einasto, Ragne Hoog, Marja-Liisa Plats, Ulla Saar, Reda Tomingas

- Lastekirjanduse festivalil Vilniuses, Leedu

Näitused mujal Eestis

Tapa Linnaraamatukogus:

- Eesti illustraatorite näitus „Kaapekakuke“ I (28.11.2022 - 31.12.2022) osalesid Katrin Ehrlich, Regina Lukk-Toompere, Viive Noor, Priit Pärn, Tiina Mariam Reinsaalu, Maria Reppo, Ulla Saar.
- Anne Pikkovi isikunäitus „Pildirida“ (08.02.-08.03.2023)

- Eesti illustraatorite näitus „Värsked raamatupildid“ II (30.08. – 05.10.2023) osalesid Katrin Ehrlich, Tuulike Kivestu-Rotella, Kadi Kurema, Anne Linnamägi, Regina Lukk-Toompere, Viive Noor, Ulla Saar, Kertu Sillaste, Catherine Zarip.
- Oksana Drachkovska isikunäitus (09.10. – 15.11.2023)

Saare Maakonna Keskraamatukogus:

- Lena Revenko isikunäitus „Juudi piraat, Sacheri kook ja Etioopia kuninganna“ II osa, Iisrael (detsember 2022 – jaanuar 2023)
- TIT 2020 (01.02.- aprilli lõpuni)
- Anne Pikkovi isikunäitus (mai-september)
- Joanna Concejo isikunäitus (oktoober-november)
- Oksana Drachkovska isikunäitus (detsember 2023 – veebruar 2024)

Lääne Maakonna Keskraamatukogu lasteosakonnas:

- Natalie Pudalovi isikunäitus „Unistades valjusti“ (07.01. – 28.02.2023)
- TIT 2020 „Läbi metsa ja üle linna“ (01.03. – 30.04.2023)
- Joanna Concejo isikunäitus (detsember 2023 – jaanuar 2024)

Viimsi raamatukogus:

- Rahvusvahelise laste kunstikonkursi võidutööde näitus „Võlumets“ (Hong Kong, Taiwan, Ukraina, Eesti, Korea jne, 31.05. – 8.06.2023)
- TIT 2020 (15.12.2023. – 31.01.2024)
- Kärkla Kultuurikeskus (Hiiumaa kirjandusfestival)
- Eesti illustraatorite näitus „Värsked raamatupildid“ I (juuni-august) osalesid Katrin Ehrlich, Tuulike Kivestu-Rotella, Kadi Kurema, Anne Linnamägi, Regina Lukk-Toompere, Viive Noor, Ulla Saar, Kertu Sillaste, Catherine Zarip.

Pärnu Ülejõe põhikoolis:

- Piret Niinepuu-Kiige isikunäitus (28.11.2022 - 26.01.2023)
- Anne Pikkovi isikunäitus (30.01. – 07.06.2023)
- Eesti illustraatorite näitus "Piltidega imet tabamas" (01.09. – 29.12.2023) osalesid Katrin Ehrlich, Tuulike Kivestu-Rotella, Kadi Kurema, Anne Linnamägi, Regina Lukk-Toompere, Viive Noor, Ulla Saar, Kertu Sillaste, Catherine Zarip.

Jõhvi kunstikoolis:

- Natalie Pudalovi ja Lena Revenko isikunäitused (13.03 - 12.05.2023)
- TIT 2023 Eesti kunstnikud (13.12.2023 – 16.02.2024)

Viimsi Pihlakodus:

- Viive Noore isikunäitus „Jalutuskäik valguses ja varjus“ (16.01. – 02.02.2023)
- „Libarebane. Rebase võlu“ (03.03. – 01.06.2023)
- TIT 2020 (01.06. – 14.08.2023)
- „Jookseb koos huntidega. Libahunt“ (15.08. – 13.12.2023)
- Eesti illustraatorite näitus „Mägedest mereni“ (14.12.2023 – märts 2024) osalesid Katrin Ehrlich, Kadi Kurema, Regina Lukk-Toompere, Jüri Mildeberg, Viive Noor, Tiina Mariam Reinsalu, Catherine Zarip, Urmas Viik.

Kiili raamatukogus:

- TIT 2020 I osa (01.06. – 31.08.2023)
- TIT 2020 II osa (07.09. – 31.10.2023)

Kohila raamatukogus:

- Eesti illustraatorite näitus „Värsked raamatupildid“ II (01.03. – 06.06.2023) osalesid Katrin Ehrlich, Tuulike Kivestu-Rotella, Kadi Kurema, Anne Linnamägi, Regina Lukk-Toompere, Viive Noor, Ulla Saar, Kertu Sillaste, Catherine Zarip.
- "Ülle Meistri mälestusnäitus" (07.07. – 08.12.2023)

Saaremaa Kunstistuudios:

- Eesti illustraatorite jõulunäitus „Ja lumi langeb“ (01.12.2023. – 20.01.2024) osalesid Katrin Ehrlich, Kadi Kurema, Anne Linnamägi, Regina Lukk-Toompere, Viive Noor, Catherine Zarip.

A.H. Tammsaare muuseumis Vargamäel:

- Eesti illustraatorite näitus „Libarebane. Rebase võlu“ (01.12.2023-14.01.2024) osalesid Katrin Ehrlich, Kadri Ilves, Kadi Kurema, Anne Linnamägi, Jüri Mildeberg, Lucija Mrzljak, Piret Niinepuu, Viive Noor, Tiina Mariam Reinsalu, Maarja Vannas, Urmas Viik.

Rae Vallaraamatukogus:

- Natalie Pudalovi isikunäitus „Unistades valjusti“ (09.01.-27.01.2023)

Jüri Raamatukogus:

- Natalie Pudalovi isikunäitus „Unistades valjusti“ (veebruar 2023)

Kehtna raamatukogus:

- Regina Lukk-Toompere isikunäitus "Kõik on olemas" (november-detsember 2023)

Põlva Keskraamatukogus:

- Regina Lukk-Toompere isikunäitus "Kõik on olemas" (01.03. – 23.03.2023)

Suure-Jaani Raamatukogu Vastemõisa haruraamatukogus:

- Regina Lukk-Toompere isikunäitus "Kõik on olemas" (30.03. – 30.04.2023)

Aruküla raamatukogus:

- Viive Noore isikunäitus „Jalutuskäik“ (märts-mai 2023)

Tartu Linnaraamatukogu Annelinna harukogus:

- Väike Eesti illustraatorite näitus (mai-september 2023) osalesid Anne Linnamägi, Regina Lukk-Toompere, Kadi Kurema, Viive Noor, Catherine Zarip

LISA 5. Töötajate osalemised komisjonides ja žüriides

- **Triin Soone** - Edgar Valteri illustratsioonipremia žürii, riiklike kultuuripremiate žürii, Kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali liige, Kultuurkapitali Traducta programmi komisjoni liige, kirjanikupalga komisjon, rahvaraamatukogude nõukogu, Tallinna Lastekaitse Ühingu esseekonkursi žürii, Narva kunstiresidentuuri žürii, Rahvakultuuri Keskuse regionaalse kultuuritegevuse toetamise komisjon, Rahva Raamatu konkursi „Aasta Raamat 2023“ žürii, Ilon Wiklandi nimelise noore kunstniku preemia žürii.
- **Anne Kõrge** - heade laste- ja noorteraamatute žürii, Rahva Raamatu konkursi „Aasta Raamat 2023“ žürii, Kultuurkapitali lastekirjanduse preemia žürii, lastejutuvõistluse „Minu esimene raamat“ žürii, raamatukoguteenuste ärianalüüsi ja teenusdisaini töögrupp.
- **Liis Sein** - PÖFFi animafilmide žürii, ettelugemiskonkursi finaali žürii, Koidula luulekonkursi žürii.
- **Helena Kostenok** – heade laste- ja noorteraamatute žürii, etlemiskonkursi „Eesti keele kaunis kõla“ žürii, kirjandusmängu žürii, ettelugemispäeva Tallinna vooru žürii, IBBY aunimekirja žürii, Tallinna Lastekaitse Ühingu esseekonkursi žürii, arvustusvõistluse Kapsas žürii, lastejutuvõistluse „Minu esimene raamat“ žürii, Apollo aasta parimad raamatud žürii.
- **Jaanika Palm** - heade laste- ja noorteraamatute žürii, K. E. Söödi luulepreemia žürii, arvustusvõistluse Kapsas žürii, lastejutuvõistluse „Minu esimene raamat“ žürii, noorte luuleprõmmu žürii, Kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali liige, Kultuurkapitali nõukogu liige.
- **Ulla Saar** – Põlvepikuraamatu konkursi žürii, PÖFFi animafilmide žürii, kauneimate lasteraamatute žürii.
- **Tiina Undrits** - Sten Roosi nimelise muinasjutuvõistluse žürii, heade laste- ja noorteraamatute žürii, kirjandusmängu žürii, PÖFFi animafilmide žürii.
- **Viive Noor** - Ilon Wiklandi nimelise noore kunstniku preemia žürii
- **Tiia Suls** - ERÜ lasteteeninduse toimkond, IFLA lasteraamatukogunduse juhendi eestikeelse versiooni testlugeja, raamatukoguteenuste ärianalüüsi ja teenusdisaini töögrupp.
- **Ülle Väljataga** - Sten Roosi nimelise muinasjutuvõistluse žürii, arvustusvõistluse Kapsas žürii, kirjandusmängu žürii, lastejutuvõistluse „Minu esimene raamat“ žürii.